

Aanbestedingsleidraad

ten behoeve van de
Europese openbare aanbesteding
met betrekking tot

Afwegingskader maaibeheer

OBN-2023-139-EA
TenderNed kenmerk 403088

Versie : Definitief
Datum : 24 oktober 2023

© Vereniging het Interprovinciaal Overleg, onderdeel BIJ12. Gehele of gedeeltelijke overneming, reproductie of openbaarmaking van de Aanbestedingsstukken, op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande Schriftelijke toestemming van de auteursrechthebbende is verboden, behoudens de beperkingen bij de wet gesteld. Het verbod betreft ook gehele of gedeeltelijke bewerking.

INHOUDSOPGAVE

HOOFDSTUK 1	DE AANBESTEDING IN VOGELVLUCHT	6
1.1	Inleiding.....	6
1.2	Keuze aanbestedingsprocedure	6
1.3	Digitaal aanbesteden via TenderNed	6
1.4	Contact tijdens de aanbestedingsprocedure	7
1.5	Leeswijzer	8
HOOFDSTUK 2	OVER DE OPDRACHT	9
2.1	De Opdrachtgever.....	9
2.2	Aanleiding voor de aanbesteding	9
2.3	Doelstelling van de aanbesteding	9
2.4	Samenvoegen van Opdrachten en verdeling in percelen	10
2.5	Aard van de Opdracht	10
2.5.1	Probleemstelling onderzoek	10
2.5.2	Beleidscontext.....	12
2.5.3	Doel van het onderzoek.....	12
2.5.4	Welke kennis is al voorhanden?.....	13
2.5.5	Kennisvragen	14
2.5.6	Aard van het onderzoek	14
2.5.7	Gewenste eindproducten	15
2.5.8	Indicatie planning en oplevering (tussen)producten en eindrapportage.....	16
2.5.9	Literatuurlijst	16
2.6	Omvang van de Opdracht	17
2.7	Vorm en duur Overeenkomst.....	17
HOOFDSTUK 3	PROCEDURELE ASPECTEN EN VOORSCHRIFTEN	19
3.1	Algemene voorschriften voor de aanbesteding	19
3.2	Communicatie, vertrouwelijkheid van gegevens en publiciteit ..	19
3.3	Voorschriften voor het stellen van vragen	20
3.3.1	Het stellen van individuele vragen	20
3.3.2	Klachtenregeling.....	21
3.4	Voorschriften voor het indienen van een Inschrijving	21
3.4.1	Inschrijven als Samenwerkingsverband (combinatie)	23
3.4.2	Het doen van een beroep op een Derde.....	24
3.4.3	Inschrijven met meerdere Ondernemers vanuit een holding	26
3.4.4	Opmaak en indeling van de Inschrijving	26
3.5	Openingsprocedure	26
3.6	Gunningsbeslissing, Overeenkomst en rechtsbescherming	26
3.7	Russische betrokkenheid uitvoering contract.....	27
HOOFDSTUK 4	TOETSING VAN DE INSCHRIJVING	30
4.1	Stap 1: Toetsen of is voldaan aan de aanbestedingsvoorschriften	30
4.2	Stap 2: Toetsen of geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn	30
4.3	Stap 3: Toetsen of aan de geschiktheidseisen is voldaan	32
4.3.1	Financiële en economische draagkracht.....	33
4.3.2	Technische en beroepsbekwaamheid.....	33
4.3.3	Beroepsbevoegdheid	34
HOOFDSTUK 5	BPKV: BEOORDELING VAN DE INSCHRIJVINGEN	35
5.1	Gunningscriterium	35
5.2	Beoordelingsprocedure	35
5.3	Subgunningscriterium Kwaliteit.....	37
5.3.1	Onderdeel A. Kwaliteit onderzoeksstrategie	37
5.3.2	Onderdeel B. Kwaliteit uitvoeringsplan	38
5.3.3	Onderdeel C. Kwaliteit team	40
5.4	Subgunningscriterium Prijs	41
CHECKLIST	43	

DEFINITIES

In deze Aanbestedingsleidraad wordt een aantal begrippen met een beginhoofdletter gebruikt. Ook worden afkortingen gebruikt. Aan deze begrippen en afkortingen komt onderstaande betekenis toe.

Aanbestedende dienst

De Vereniging het Interprovinciaal Overleg, ingeschreven in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel onder nummer 27261712, onderdeel BIJ12, uitvoeringsorganisatie van de gezamenlijke provincies (hierna ook genoemd: BIJ12)

Aanbestedingsleidraad

Het voorliggende Aanbestedingsstuk waarmee Ondernemers die aan de minimumeisen voldoen worden uitgenodigd een Inschrijving in te dienen.

Aanbestedingsstukken

Alle stukken die door de Aanbestedende dienst zijn opgesteld of vermeld ter omschrijving of bepaling van onderdelen van de aanbesteding of de procedure. Dit betreft niet-uitsluitend deze Aanbestedingsleidraad, de Bijlagen en de Nota('s) van inlichtingen.

Algemene inkoopvoorwaarden

Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018 voor leveringen en diensten.

Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020

Algemene voorwaarden voor het verrichten van onderzoek onderzoeksopdracht in het kader van het Kennisnetwerk Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN) 2020.

BPKV

Beste prijs-kwaliteitverhouding

Bijlagen

Aanhangsels behorende bij deze Aanbestedingsleidraad.

Derde

Ondernemer waarop Inschrijver een beroep doet om aan de geschiktheidseisen te voldoen en/of voor de uitvoering van de Opdracht.

Gunningsbeslissing

De keuze van de Aanbestedende dienst voor de Inschrijver(s) met wie hij de Overeenkomst waarop deze procedure betrekking heeft wil sluiten, waaronder mede wordt verstaan de keuze om geen Overeenkomst te sluiten.

Inschrijver

Ondernemer die een Inschrijving heeft ingediend, zelfstandig, als hoofdaannemer of in een Samenwerkingsverband (combinatie).

Inschrijving

Offerte uitgebracht door Inschrijver binnen de kaders van deze aanbesteding.

Nota van inlichtingen

Schriftelijke reactie van de Aanbestedende dienst op door Ondernemers tijdig en op de juiste wijze naar aanleiding van de Aanbestedingsstukken gestelde vragen. De Nota van Inlichtingen kan ook mededelingen en kleine wijzigingen bevatten vanuit de Aanbestedende dienst. Indien sprake is van de beantwoording van vragen in een

elektronisch systeem, dan dient elke afzonderlijke beantwoording begrepen te worden als Nota van inlichtingen.

OBN

Het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de twaalf provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

Ondernemer

Een aannemer, leverancier of dienstverlener.

Opdracht

De leveringen en of diensten die door de winnende Inschrijver(s) conform de Overeenkomst uitgevoerd worden. De Opdracht is toegelicht in Hoofdstuk 2 van de Aanbestedingsleidraad en bijbehorende Bijlagen.

Opdrachtgever

De Aanbestedende dienst zal ten tijde van de uitvoering van de Overeenkomst als Opdrachtgever optreden.

Opdrachtnemer

De Inschrijver met wie Opdrachtgever de Overeenkomst heeft gesloten.

Overeenkomst

De wederkerige raamovereenkomst, dienstverleningsovereenkomst en/of overeenkomst tot leveringen op basis waarvan de Opdracht wordt uitgevoerd en op de totstandkoming waarvan deze aanbestedingsprocedure ziet.

Samenwerkingsverband (combinatie)

Een combinatie van Ondernemers in de hoedanigheid van Inschrijver welke afzonderlijk hoofdelijk aansprakelijk zijn voor de Inschrijving en de uitvoering van de Opdracht.

Schriftelijk(e)

Elk uit woorden of cijfers bestaand geheel dat kan worden gelezen, gereproduceerd en vervolgens medegedeeld, daaronder begrepen met elektronische middelen overgebrachte of opgeslagen informatie.

TenderNed

Het elektronische systeem voor aanbestedingen als bedoeld in artikel 4.13 van de Aanbestedingswet 2012. Zie www.TenderNed.nl

VBNE

De VBNE is een samenwerkingsverband van bos- en natuurterreineigenaren. De samenwerking binnen de VBNE is gericht op het gebied van de professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer. Alle activiteiten die binnen, door, via en met de vereniging worden aangegaan zijn hierop gericht. De vereniging is daarmee een vorm van structurele samenwerking tussen partijen die betrokken zijn bij de professionele bedrijfsvoering en vormt daarmee een breed gedragen basis voor verdere samenwerking. Bij een professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer hoort kennisontwikkeling.

Hoofdstuk 1 De aanbesteding in vogelvlucht

1.1 Inleiding

Voor u ligt de Aanbestedingsleidraad behorende bij de Nationale openbare aanbesteding voor het sluiten van een Overeenkomst met één Opdrachtnemer.

De aankondiging van deze Opdracht is gepubliceerd op www.TenderNed.nl en in het Supplement op het Publicatieblad van de Europese Unie (T.E.D.). Alle Ondernemers die aan de minimumeisen voldoen worden van harte uitgenodigd een Inschrijving te doen, zelfstandig, in Samenwerkingsverband (combinatie) en eventueel door een beroep te doen op Derden.

In deze Aanbestedingsleidraad en bijbehorende Bijlagen worden de Opdracht, de aanbestedingsprocedure de eisen waaraan Inschrijvers en hun Inschrijvingen moeten voldoen en de wijze waarop de economisch meest voordelige Inschrijving wordt gekozen toegelicht.

1.2 Keuze aanbestedingsprocedure

Op deze aanbesteding is de Aanbestedingswet 2012 van toepassing. Omdat de zogenaamde Europese drempelbedragen voor decentrale overheden en leveringen en diensten (in 2023: € 215.000 excl. btw) **wel** wordt overschreden is er gekozen voor een Europese procedure. Daarbij bestaat in beginsel de keuze tussen twee procedures: een openbare of een zogenaamde niet-openbare procedure.

Gekozen is om deze Opdracht Europees aan te besteden via een zogenaamde openbare aanbestedingsprocedure. Deze keuze is hoofdzakelijk gebaseerd op:

- omvang van de opdracht
- transactiekosten voor de Aanbestedende dienst en de Inschrijvers
- aantal potentiële Inschrijvers
- gewenst eindresultaat
- complexiteit van de opdracht
- type van de opdracht en het karakter van de markt

1.3 Digitaal aanbesteden via TenderNed

De gehele aanbesteding verloopt digitaal via TenderNed. Dit betekent onder meer dat:

- a) Alle Aanbestedingsstukken kosteloos en digitaal ter beschikking worden gesteld via TenderNed.
- b) Het stellen van vragen plaatsvindt via de vraag- en antwoordfunctie van TenderNed conform de in deze Aanbestedingsleidraad opgenomen planning en voorschriften.
- c) Inschrijvingen digitaal dienen te worden ingediend conform de in deze Aanbestedingsleidraad opgenomen planning en voorschriften.
- d) Ook alle verdere correspondentie vindt in beginsel plaats via de berichtenmodule van TenderNed.

Hierbij enkele tips met betrekking tot het gebruik van TenderNed:

- ✓ Om gebruik te kunnen maken van de functionaliteit van TenderNed is het noodzakelijk dat de onderneming juist geregistreerd is en binnen de organisatie-account voldoende personen een passend autorisatieniveau wordt toegekend, ook met het oog op vakantieperiodes, ziekte et cetera. Indien sprake is van een

samenwerkingsverband is het raadzaam dat alle deelnemers hierin afzonderlijk geregistreerd zijn.

- ✓ Gebruikers van Nederlandse ondernemingen kunnen alleen inloggen op TenderNed via eHerkenning. Zonder eHerkenning kunnen Ondernemers niet deelnemen aan deze aanbesteding. Schaf daarom tijdig een persoonsgebonden eHerkenningsmiddel met minimaal betrouwbaarheidsniveau 2 aan en koppel dit aan het TenderNed-account.
- ✓ Alleen als een Ondernemer in TenderNed op de groene knop “Houd mij op de hoogte van deze aanbesteding” heeft gedrukt, ontvangt deze bepaalde automatische berichten die bijvoorbeeld attenderen op het feit dat Aanbestedingsstukken zijn toegevoegd door de Aanbestedende dienst. Het sec downloaden van de Aanbestedingsstukken is hiervoor dus niet voldoende.
- ✓ Mede vanwege de beperkte bereikbaarheid van de helpdesk (tijdens kantooruren) wordt Ondernemers aangeraden tijdig te beginnen met de benodigde acties in TenderNed, in het bijzonder het stellen van vragen en het indienen van de Inschrijving.
- ✓ Ten tijde van het indienen van een Inschrijving dienen Ondernemers rekening te houden met het volgende: indien wordt gevraagd documenten te uploaden dienen deze geüpload te worden op de daarvoor bestemde plaats in TenderNed.
- ✓ Het beantwoorden van vragen en uploaden van documenten in TenderNed staat niet gelijk aan het indienen van een Inschrijving. Dit vereist een separate handeling die bevestigd wordt met een SMS-code.

Via www.TenderNed.nl/voor-ondernemingen/ondersteuning zijn tal van kennisbronnen te raadplegen. Indien Ondernemers technische problemen ervaren of vragen hebben over de werking van TenderNed, dan dient contact opgenomen te worden met de servicedesk van TenderNed zelf en niet met de Aanbestedende dienst. De servicedesk is bereikbaar op werkdagen van 08.30 tot 17.00 uur via 0800-TenderNed (0800-8363376) of servicedesk@TenderNed.nl.

1.4 Contact tijdens de aanbestedingsprocedure

Tot op het moment van de definitieve gunning is de heer Zhen Ma, inkoper BIJ12, voor Ondernemers het enige aanspreekpunt inzake deze aanbestedingsprocedure. Alle correspondentie vindt in beginsel dus plaats via TenderNed. Mocht dit om technische redenen niet mogelijk of contact anderszins daadwerkelijk noodzakelijk zijn, dan kunnen Ondernemers contact opnemen via inkoop@bij12.nl.

Planning (indicatief)

Binnen een aanbestedingsprocedure dienen Ondernemers op verschillende momenten tijdig acties te nemen. De Aanbestedende dienst streeft ernaar de volgende planning te realiseren. Zonder expliciet tegenbericht, in de vorm van een Nota van inlichtingen, dienen Ondernemers ervan hiervan uit te gaan.

Activiteit	Datum	Tijd(CET)
Publiceren aankondiging op TenderNed	24 oktober 2023	
Uiterste datum voor het stellen van vragen	16 november 2023	12:00
Publicatie Nota van inlichtingen	23 november 2023	
Sluiting termijn voor het indienen van een Inschrijving	5 december 2023	12:00
Mededeling Gunningsbeslissing, start bezwaartermijn	21 december 2023	
Definitieve gunning	11 januari 2024	
Ingangsdatum Overeenkomst	11 januari 2024	

1.5 Leeswijzer

Het vervolg van deze Aanbestedingsleidraad bestaat uit vier hoofdstukken, een checklist en verschillende Bijlagen:

- Hoofdstuk 2 gaat in op het doel van de aanbesteding en de aard, omvang en duur van de Opdracht en de context waarbinnen deze plaats vindt.
- Hoofdstuk 3 beschrijft de aanbestedingsvoorschriften en het procedureverloop.
- Hoofdstuk 4 beschrijft de minimumeisen waaraan Ondernemers moeten voldoen om een Inschrijving in te kunnen dienen in termen van uitsluitingsgronden, financieel-economische draagkracht, technische en beroepsbekwaamheid en beroepsbevoegdheid.
- Hoofdstuk 5 beschrijft de eisen waaraan de Inschrijving moet voldoen, de gunningscriteria en wijze waarop de Inschrijvingen worden beoordeeld.
- Checklist: geeft alle documenten beknopt weer die bij de Inschrijving moeten worden overlegd.

De volgende Bijlagen maken onlosmakelijk onderdeel uit van deze Aanbestedingsleidraad:

- Bijlage 1 Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020
- Bijlage 2 Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018
- Bijlage 3 Format Prijzenblad
- Bijlage 4 Model risicomatrix
- Bijlage 5 Format Kerncompetenties
- Bijlage 6 Beoordelingsmatrix
- Bijlage 7 Model Dienstenovereenkomst onderzoek OBN BIJ12
- Bijlage 8 Format OBN rapportage
- Bijlage 9 Toelichting OBN rapportage
- Bijlage 10 Uniform Europees Aanbestedingsdocument
- Bijlage 11 Verklaring in het kader van Russische betrokkenheid bij uitvoering overeenkomst

Hoofdstuk 2 Over de Opdracht

Dit hoofdstuk omschrijft de Opdracht, de achtergrond van de aanbesteding, de doelstellingen die de Aanbestedende dienst nastreeft, de aard en omvang van de werkzaamheden en de belangrijkste kenmerken van de Overeenkomst op basis waarvan de Opdracht zal worden uitgevoerd.

OBN

Deze onderzoeksoopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de twaalf provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit. Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

De Vereniging van Bos-en Natuurterreineigenaren (VBNE) coördineert het OBN-kennisprogramma en voert dit uit. Zij ondersteunt BIJ12 bij de inhoudelijke voorbereiding van de aanbesteding en van de onderzoeksoopdrachten. Ook ziet zij samen met BIJ12 toe op de juiste uitvoering en de begeleiding van de opdrachten.

2.1 De Opdrachtgever

Vanuit de Vereniging het Interprovinciaal Overleg (IPO), waar de samenwerkende provincies in zijn verenigd, is in 2014 de uitvoeringsorganisatie BIJ12 opgericht.

Waar het IPO zich richt op belangenbehartiging en beleidsontwikkeling, zet BIJ12 in op een excellente uitvoering, informatievoorziening en kennisontwikkeling. Door sommige specialistische taken op één plaats, door één team te laten uitvoeren, wordt efficiënter gewerkt. En daar hebben alle 12 provincies en hun ketenpartners profijt van.

BIJ12 is de uitvoeringsorganisatie voor de 12 provincies en brengt kennis en informatie bijeen over het landelijk gebied en de fysieke leefomgeving in Nederland. BIJ12 zorgt voor uniformiteit in informatievoorziening en de uitvoering van provinciale regelingen. BIJ12 ondersteunt provincies bij hun werk op het gebied van natuur en informatiesystemen.

2.2 Aanleiding voor de aanbesteding

Deze onderzoeksoopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het OBN wordt gefinancierd door de 12 provincies via BIJ12 en het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.

De begeleiding van het onderzoek wordt na opdrachtverlening uitgevoerd door de OBN-deskundigenteams Beekdallandschap en Laagveen- en Zeekleilandschap van het kennisnetwerk OBN Natuurkennis. OBN Natuurkennis en het kennisprogramma wordt gecoördineerd door de VBNE: het samenwerkingsverband van bos- en natuurterreineigenaren dat is gericht op de professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer. Bij een professionele bedrijfsvoering van het bos- en natuurbeheer hoort kennisontwikkeling.

2.3 Doelstelling van de aanbesteding

Deze onderzoeksoopdracht vindt plaats in het kader van het Programma Ontwikkeling en Beheer Natuurkwaliteit (OBN). Het Kennisnetwerk OBN heeft als doel de ontwikkeling, ontsluiting, verspreiding en benutting van kennis over natuurherstel en -beheer in de

breedste zin ten behoeve van Natura 2000, PAS, leefgebieden-benadering, ontwikkeling van nieuwe natuur (het Nationaal Natuurnetwerk) en het cultuurlandschap.

De werkgebieden van het Kennisnetwerk kunnen als volgt worden beschreven:

- inrichting van nieuw verworven (landbouw)gronden (voorheen de EHS, nu het Nationaal Natuurnetwerk) naar bepaald (SNL-)natuurtypen; het kan hier gaan om enclaves, om verbindingen, bufferzones en dergelijke; het betreft inrichting, het ontwikkelingsbeheer en het instandhoudingsbeheer;
- bij Natura 2000 gaat het vooral over beheer en ontwikkeling gericht op realiseren van de (internationale) instandhoudingsdoelen en de daarvoor op te stellen herstelstrategieën, maatregelen-pakketten en beheerplannen;
- meer specifiek gaat het om de mitigatie van de effecten van stikstofdepositie door herstelmaatregelen zoals hydrologisch herstel of wegnemen van overtollige stikstof;
- het soortenbeleid richt zich op behoud of herstel van populaties van bedreigde en beschermde soorten en (waar nodig) bestrijding van invasieve exoten, hetzij door specifieke maatregelen, hetzij door inrichting en herstel van natuurgebieden. De te nemen maatregelen en de inpassing daarvan in het ecosysteembeheer is onderwerp in het nieuwe Kennisnetwerk;
- ontwikkeling en beheer van het cultuurlandschap betreft in belangrijke mate de effectiviteit van het particulier landschaps-, landgoed- en bosbeheer en van het agrarisch natuurbeheer.

De aard van het onderzoek dat door het OBN wordt uitgevoerd kenmerkt zich door probleemgestuurd, veelal langjarig en experimenteel onderzoek op veldschaal, gericht op de ontwikkeling en toetsing van innovatieve en praktijkgerichte maatregelen voor het herstel en beheer van natuurkwaliteit.

Deze doelstellingen zijn door de Aanbestedende dienst vertaald naar de afbakening van de Opdracht, de eisen die aan de uitvoering ervan gesteld worden, de eisen die aan Ondernemers worden gesteld om voor de Opdracht in aanmerking te komen en de wijze waarop de economisch meest voordelige Inschrijving wordt geselecteerd.

2.4 Samenvoegen van Opdrachten en verdeling in percelen

Naar het oordeel van de Aanbestedende dienst is bij deze Opdracht niet sprake van het samenvoegen van Opdrachten.

Binnen de Opdracht is geen onderscheid gemaakt in percelen.

De stappen die uitgevoerd dienen te worden in deze opdracht zijn nauw aan elkaar verbonden. Opdeling hiervan is inefficiënt en levert risico's op voor de kwaliteit van het eindresultaat, waardoor de opdracht niet opgedeeld is in percelen. De gehele opdracht dient door dezelfde specialisten uitgevoerd te worden.

2.5 Aard van de Opdracht

2.5.1 Probleemstelling onderzoek

Naast inrichtingsmaatregelen vormt beheer en onderhoud van bestaande en nieuwe natuur de belangrijkste stuurknop om de gestelde natuurdoelen te bereiken en waarborgen. Zonder gedegen beheer is het vaak onmogelijk om deze natuurdoelen te bereiken en behouden. Maaibeheer is één van de belangrijkste en meest toegepaste beheervormen voor de instandhouding van veel natuurtypen met een korte vegetatie, uiteenlopend van verlandingsvegetaties in het laagveengebied, graslanden in beekdalen, cultuurgraslanden, stroomdalgraslanden in het rivierengebied, kalkgraslanden in het heuvellandschap en duinvalleien. Het maaibeheer wordt ingezet om een korte kruidlaag met weinig strooisel in stand te houden, om struik- en boomopslag tegen te gaan in gras- en rietlanden en om te verschrallen door middel van afvoer van maaisel en

vegetatie. We weten dat rozetplanten, pioniersoorten en soorten die voornamelijk onder de grond leven (knollen, bollen etc.) profiteren van maaibeheer. Daarnaast zijn er verscheidene voorbeelden bekend waarbij maaien leidt tot een versnelde verspreiding van gewenste soorten. (Extra) maaibeheer en afvoeren is ook één van de voornaamste maatregelen in de herstelstrategieën voor zeer veel verschillende stikstofgevoelige Natura 2000-habitattypen en leefgebieden. Zonder het maaibeheer dat de afgelopen decennia is uitgevoerd, zouden veel van de huidige waardevolle korte vegetaties in Nederland niet meer bestaan of een mindere kwaliteit hebben.

De afgelopen decennia heeft echter een vergaande mechanisatie en schaalvergroting plaatsgevonden van het maaibeheer van korte vegetaties in natuurgebieden, zowel qua aanbesteding als qua uitvoering. Waar vroeger handmatig of met klein materieel werd gemaaid met aandacht voor details, wordt nu veelal grootschalig gemaaid met zware tractoren of andere grote machines. Dat geldt zowel voor droge als natte graslanden, schraallanden, rietlanden en venen met een kwetsbare bodem. In natte terreinen wordt vanwege de geringe draagkracht van de bodem vaak met aangepast materiaal (lagere wioldruk) gereden of worden gespecialiseerde rupsmaaiers (wetland tracks of truxors) ingezet. Niet zelden wordt het maaisel in dezelfde gang afgevoerd, omdat bedrijven met gespecialiseerde machines maar één keer langskomen vanwege de hoge transportkosten. Dit alles maakt zaadsetting vanuit het maaisel moeilijk en het is ongunstig voor de aanwezige amfibieën, insecten, macrofauna en ongewervelden.

De ontwikkeling naar vergaande vormen van mechanisatie en grootschalig maaibeheer met zwaardere machines zijn veroorzaakt door verwachte kostenefficiëntie en het toegepaste aanbestedingsbeleid. Om die reden wordt tegenwoordig haast automatisch gekozen voor deze beheervorm. Op dit moment is echter weinig bekend over de ecologische consequenties ervan voor de realisatie van natuurdoelen en natuurkwaliteit van allerlei graslanden en moerasvegetaties. Door met grote machines te werken vindt bodemcompactie plaats, worden vegetatiestructuren genivelleerd, verdwijnt microtopografie grotendeels en kunnen 'harde' schouwpaden ontstaan op locaties waar in potentie slappe verlandingsvegetaties langs watergangen kunnen voorkomen. In natte gebieden komt daar vaak insporing bij (vooral waar niet met wetland tracks wordt gemaaid), waarin vaak regenwater gevoede vegetaties ontstaan als gevolg van compactie. Bovendien worden in natte gebieden geregeld begreppeling en tijdelijke waterstandverlaging toegepast (in het groeiseizoen van de vegetatie) om te kunnen maaien. Dit kan leiden tot blijvende verdroging, vervanging van gebufferd grond- of oppervlaktewater door regenwater, een forse toename in de oxidatie van organische stof en daarmee samenhangende verzuring, verzuiging en/of eutrofiering van oppervlaktewater. Tenslotte kan grootschalig maaien en de daaraan gekoppelde inflexibiliteit in de maaikalender door gebrek aan maatwerk leiden tot het overbemaaien van waardevolle soorten en het verlies van geschikte overwinteringsplaatsen voor fauna. Zeker waar extra frequent gemaaid wordt vanuit een verschrallingsdoelstelling, of om de negatieve effecten van overmatige stikstofdepositie te compenseren. Het kind dreigt dan met het badwater te worden weggegooid.

Naast positieve effecten (zonder maaibeheer kunnen veel ecologische doelen sowieso niet bereikt worden in de Nederlandse natuur) dienen nadelige bijeffecten van maaien duidelijk te worden meegewogen. Wanneer maaibeheer de beste optie blijkt te zijn, dient vervolgens te worden bepaald welk materieel het beste kan worden ingezet, gelet op de meest kwetsbare delen in de terreingradiënten en kosten. Tevens dient overwogen te worden wanneer het beste gemaaid kan worden (bijvoorbeeld de afweging tussen zomer- en wintermaaibeheer) en of het maaibeheer in ruimte en tijd gefaseerd uitgevoerd kan worden. Bij de genoemde afweging spelen aspecten als plaats in het landschap, bodemcondities, waterhuishouding, specifieke eisen van kwetsbare gemeenschappen en doelsoorten (zowel flora als fauna) een cruciale rol.

Om al de bovengenoemde aspecten beter tegen elkaar te kunnen afwegen voor verschillende vegetatietypen en landschapsvormen, is een goed doordacht 'Afwegingskader maaibeheer' gewenst. Om dat afwegingskader op te stellen is kennismontage nodig op basis van bestaande literatuur en praktijkkennis van beheerders. Daarnaast dienen bestaande kennislacunes met gericht onderzoek te worden opgevuld.

2.5.2 *Beleidscontext*

Het voorliggende voorstel grijpt in op vier van de zes aangrijpingspunten uit de ecologische assessment die vanuit OBN is uitgevoerd in 2020. Maaibeheer is momenteel al overduidelijk de meest gebruikte stuurknop van beheerders om de schade van overvloedige nutriëntenaanvoer te voorkomen en te verminderen. De vraag is of deze beheerpraktijk geoptimaliseerd kan worden. Door locatie specifiek maaibeheer uit te voeren, kan er vermoedelijk een significante areaaluitbreiding bewerkstelligd worden van hoogkwalitatieve korte vegetaties. Een locatie specifiek maaibeheer zal waarschijnlijk tevens leiden tot meer dynamiek en diversiteit en de aanwezigheid van meer gradiënten in de korte graslanden. Dit alles zal zeer waarschijnlijk een positief effect hebben op de biotische kwaliteit van de korte vegetaties, doordat leefgebieden diverser en van betere kwaliteit worden.

Beheer van korte vegetaties vindt plaats om ecologische en biodiversiteitsdoelen te behalen en waarborgen, en om aan Natura 2000-instandhoudingsverplichtingen van vrijwel alle Natura 2000-gebieden te kunnen voldoen. Het onderzoek is tevens zeer relevant voor beleidsdoelstellingen die worden vastgelegd in het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied), aangezien verschillende doelen die hierin vastgesteld worden sterk afhankelijk zullen zijn van het type (maai)beheer dat in de toekomst uitgevoerd gaat worden in het landelijk gebied. Ook voor het bereiken van de doelen uit het Programma Natuur (waarin herstel van stikstofgevoelige natuur centraal staat) is dit onderzoek van groot belang, omdat (extra) maaibeheer één van de meest toegepaste beheermaatregelen in veel Nederlandse natuurgebieden is om met verhoogde N-depositie om te gaan.

2.5.3 *Doel van het onderzoek*

Dit onderzoek gaat niet over óf maaibeheer wenselijk is, maar over hoe het maaibeheer het beste uitgevoerd kan worden. Dus, wanneer maaibeheer de beste beheervorm blijkt te zijn dan moet dit onderzoek het inzicht opleveren over welke tijdstippen, in welke oppervlakten, welke fasering in ruimte en tijd en met welk materieel het beheer uitgevoerd zou moeten worden. Dit onderzoek geeft tevens inzicht in de ecologische risico's als afgeweken wordt van dit optimale beheer, waarbij ingegaan wordt op de doelrealisatie van flora en fauna. Ook eventuele tegenstrijdige belangen voor verschillende soortgroepen zullen duidelijk beschreven worden, zodat beheerders (nog beter onderbouwd) beheerkeuzes kunnen maken. Tot slot wordt inzicht gegeven in de kosteneffectiviteit van verschillende maaivormen.

Het onderzoek dient zich nadrukkelijk te richten op maaien als onderdeel van het reguliere natuurbeheer (d.w.z. 'eindbeheer', 'instandhoudingsbeheer'), met inbegrip van maaibeheer dat nodig is om de negatieve effecten van stikstofdepositie te compenseren. Maaien als onderdeel van 'overgangsbeheer' na nieuwe inrichting van natuurterreinen (incl. voormalige landbouwgronden), of maaien met een verdergaande verschralingsdoelstelling (om een wezenlijk ander vegetatietype te ontwikkelen) vallen buiten de scope van dit onderzoek.

Het doel van het onderzoek is om een praktisch bruikbaar, evidence-based afwegingskader op te stellen voor het maaibeheer van korte vegetaties (zowel graslanden als moeras- en verlandingsvegetaties; laag- en hoogproductief) in verschillende landschapstypen, waarin terrein specifieke omstandigheden centraal staan en verschillende beheeralternatieven zowel ecologisch als qua kostenefficiëntie kunnen worden afgewogen. Met kosteneffectief wordt nadrukkelijk bedoeld dat de ecologische opbrengst per geïnvesteerde beheer'euro' zo hoog mogelijk is en dus niet dat de kosten zo minimaal mogelijk moeten zijn. Het onderzoek dient vooral inzicht te geven in de ecologische opbrengst van verschillende maaivormen.

Een dergelijke afwegingskader is zeer gewenst, omdat we vermoeden dat bepaalde vormen van maaibeheer schadelijk kunnen zijn voor (specifieke) plant- of diersoorten en vegetatietypen, maar dat ze toch uitgevoerd dienen te worden om de doelen voor andere soorten/vegetaties te bereiken. Het afwegingskader dient beheerders te helpen bij de keuzes die dan gemaakt moeten worden om doelen te bereiken, waarbij het kader inzicht dient te geven in welke (directe of geleidelijke) gevolgen de verschillende maaivormen hebben op de natuurkwaliteit. Dit alles zal er op langere termijn toe leiden dat de natuurdoelstellingen van veel korte vegetaties beter bereikt kunnen worden.

De doelgroepen, waarvoor de resultaten van dit onderzoek interessant zijn, zijn:

- Terreinbeheerders: Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, Defensie, de Landschappen en particuliere beheerders van graslanden en moerasvegetaties;
- Waterschappen als beheerder van veel oevers;
- Gemeenten en Rijkswaterstaat als beheerder van bermen en natuur;
- Agrariërs die natuurinclusief willen beheren;
- Provincies die veel van de gestelde natuurdelen dienen te realiseren;
- Het Rijk en BIJ12, doordat mogelijk aanvullende inzichten ontstaan over de benodigde SNL-beheersvergoedingen voor korte vegetaties (zowel graslanden als moerasvegetaties).

2.5.4 *Welke kennis is al voorhanden?*

In Europa is veel onderzoek verricht naar de effecten van maaibeheer op de vegetatie, verschillende faunagroepen en ook op de bodem (o.a. Güsewell et al. 1998; Humbert et al. 2010, 2012; Kotowski et al. 2013; Tälle et al. 2018). Vaak betreft het studies in een specifieke context (regio, habitat, natuur vs. voormalige landbouw, etc.). Deze kennis is weinig geïntegreerd voor een breder toepassing en het vergt ook een flinke inspanning om de uitkomsten van deze onderzoeken te plaatsen in de Nederlandse context. Onderzoek aan de effecten van maaibeheer in Nederland is beperkt en betreft vooral onderzoek aan de effecten van langdurig verschrallingsbeheer op de vegetatie en het bodemleven (o.a. Bakker 1989; Berendse et al. 1992; Bakker et al. 2002). Onderzoek naar de effecten van maaien aan situaties waar maaibeheer niet wordt toegepast voor verschralling maar wel als middel om de vegetatie kort te houden is binnen Nederland zeer beperkt gedaan, evenals onderzoek naar het effect van schaalvergroting van het maaibeheer op de ecologie.

Onderzoek naar maaibeheer in Poolse veengebieden (Kotowski et al. 2013; Kozub et al. 2019) heeft uitgewezen dat grootschalig maaien met wetland tracks leidt tot verlies van soorten in de vegetatie, vergeleken met kleinschaliger maaien. Met name Rode Lijst soorten zijn kwetsbaar in dit opzicht. Schrama et al. (2013) tonen aan dat het gebruik van zwaardere machines in organisch rijke bodems kan leiden tot bodemcompactie en een verschuiving in de soortensamenstelling naar soorten die oppervlakkig wortelen. OBN-onderzoek in Nederlandse, Vlaamse, Duitse en Poolse beekdalen heeft bovendien aangetoond dat het geheel staken van maaibeheer in sommige gevallen een betere keuze is dan doormaaien met wetland tracks, zeker wanneer alternatieve maatregelen genomen kunnen worden om bijvoorbeeld boomopslag tegen te gaan (Aggenbach et al.

2014, 2020). Beide onderzoeken zijn echter beperkt tot één landschapstype en kosteneffectiviteit van het beheer speelde geen rol in het onderzoek.

2.5.5 Kennisvragen

Hoofdvraag:

Wat zijn de ecologische effecten en financiële kosten van verschillende methoden van zomer- en wintermaaien (van handmatig tot zwaar materieel) op de flora, boven- en ondergrondse fauna en bodemgesteldheid van verschillende korte vegetaties (graslanden, moeras- en verlandingsvegetaties) onder verschillende standplaatscondities?

Voor een gedegen beantwoording van deze hoofdvraag dienen de volgende deelvragen te worden opgepakt:

1. Welke invloed hebben verschillende vormen van maaibeheer op het functioneren van de flora (zowel planten als mossen) van korte vegetaties onder verschillende standplaatscondities? Hierbij kan onder andere gedacht worden aan het voorkomen van bosvorming, het creëren van microstructuren, het beschikbaar komen van vrije bodem en voldoende licht voor mossen en laagproductieve vaatplanten en de verspreiding van (rijpe) zaden;
2. Wat is de invloed van verschillende vormen van maaibeheer op de bodemgesteldheid van korte vegetaties? Hierbij dient onder andere gedacht te worden aan het veroorzaken van bodemverdichting, rijsporen, verdroging, effecten op het microbiom in de bodem en de overleving van mycorrhiza's;
3. Wat is de invloed van verschillende vormen van maaibeheer op de samenstelling van de boven- en ondergrondse faunagemeenschap in korte vegetaties onder verschillende standplaatscondities? Hierbij kan onder andere gedacht worden aan de ruimte voor insecten, de invloed op levenscyclus van soorten, de afvoer van poppen met maaisel, het weghalen benodigde vegetatiestructuur, de overleving van bodemfauna (zoals wormen, maar ook bodemnestellende hommels) en het verwijderen van overwinteringsplekken;
4. Is het noodzakelijk om korte vegetaties jaarlijks te maaien, of kan dit ook eens per 3-5 jaar? Welke rol hebben lokale standplaatscondities hierin? Hoe kan er ruimtelijk gevarieerd worden met maaifrequenties, welke rol spelen vegetatiegradiënten daarin en wat laat je dan welk jaar om welke reden staan?
5. Wat zijn de effecten van extra maaibeheer (meerdere keren per jaar om bijvoorbeeld effecten van hoge stikstofdepositie (deels) te mitigeren) op flora en fauna en wegen eventuele nadelige effecten op tegen de extra afvoer van nutriënten?
6. Wat zijn de kosten die verbonden zijn aan verschillende vormen van maaibeheer in de verschillende vegetatietypen en onder verschillende standplaatscondities? Hoe verhoudt zich dat tot de SNL vergoedingen voor het betreffende natuurytype?

2.5.6 Aard van het onderzoek

- Kennismontage van plussen en minnen van verschillende vormen van maaibeheer (bijv. handmaaien tot groot materieel; kleinschalig vs. grootschalig; zomer- vs. wintermaaien; verschalingsbeheer vs. overgangsbeheer vs. eindbeheer), inclusief kosten. Wat zijn de belangrijkste sturende abiotische en biotische factoren voor verschillende vegetaties en frequent aanwezige faunagroepen (zowel boven- als ondergrondse fauna)? Daarbij dient onderscheid te worden gemaakt tussen verschillende bodemtypen en landschapstypen. Het is essentieel dat in deze kennismontage niet alleen Nederlandse literatuur wordt meegenomen, maar zeker ook internationale literatuur.

- Interviews met beheerders om succes- en faalfactoren uit de beheerpraktijk op een rij te zetten. Daarbij dienen ook de kosten van verschillende beheermethoden in kaart te worden gebracht;
- Kennislacunes oplossen door middel van nieuwe metingen en/of experimenten. Hierbij wordt met name gedacht aan het bepalen van effecten van verschillende maaivormen op de biodiversiteit (vegetatie en fauna, zowel boven- als ondergronds), vegetatiestructuur, bodemcompactie, insporingseffecten en micro-topografie. Dit dient dan bij verschillende maai-intensiteiten en -methoden gedaan te worden en in relatie tot verschillende bodemprofielen en voedselrijkdommen. Om beter inzicht te krijgen in de effecten van alternatieve vormen van maaibeheer onder (gewenste) toekomstige condities in Nederland sterkt het tot aanbeveling om ook onderzoek in uit te voeren op (referentie)locaties in het nabije buitenland met lagere N-depositie en meer optimale hydrologische condities.
- Integratie van verkregen informatie tot een praktisch bruikbaar afwegingskader voor de wijze waarop maaibeheer door terreinbeheerders het meest effectief kan worden uitgevoerd.

Er wordt nadrukkelijk op gewezen dat het risico zeer reëel is dat er onvoldoende gebieden in Nederland beschikbaar zijn waar op een extensieve manier omgegaan wordt met het maaibeheer. Dit heeft consequenties op de uitvoering en lokalisering van veldmetingen en experimenten die men wil uitvoeren om specifieke kennislacunes op te lossen. Inschrijvers worden uitgedaagd om in de Inschrijver te beschrijven hoe zij willen omgaan met dit risico.

2.5.7 Gewenste eindproducten

De gewenste eindproducten zijn minimaal:

- Een eindrapport conform het aangeleverde format met een concreet afwegingskader voor maaibeheer van korte vegetaties (zowel graslanden als moeras- en verlandingsvegetaties) van verschillende landschapstypen;
- Een manuscript over de onderzoeksresultaten dat geschikt is voor indiening bij een bij een Engelstalig peer-reviewed tijdschrift;
- Een artikel voor een Nederlandstalig vaktijdschrift zoals De Levende Natuur, Vakblad, Landschap;
- Publicatie/foto's ten bate van de OBN-website www.natuurkennis.nl;
- Leveren van expertise voor een veldwerkplaats voor beheerders en/of beleidsmakers.

Afhankelijk van de aard van het onderzoek en de resultaten, leveren de onderzoekers een inhoudelijke bijdrage aan één of meerdere doelgroep-specifieke communicatiemiddelen, zoals bijvoorbeeld:

- Een praktische brochure
- Een E-learning module
- Een informatieve video
- Een afwegingskader
- Een artikel in andere doelgroep-specifieke media
- Iets anders

Hierbij is nadrukkelijk ruimte voor flexibiliteit en creativiteit. Bij de planning en uitvoering van de doelgroep-specifieke communicatiemiddelen krijgen de onderzoekers ondersteuning vanuit de VBNE. Voor de realisatie van de doelgroep-specifieke communicatiemiddelen kan aanvullende financiering worden aangevraagd vanuit het communicatiebudget van de OBN.

De mogelijkheden voor kennisdeling zijn het houden van een veldwerkplaats, het organiseren van een webinar, het organiseren van excursies naar locaties waar minder en meer intensieve maaivormen worden toegepast, het publiceren van een Nederlandstalig artikel in een vakblad, het publiceren van het afwegingskader en het maken van een brochure. Het afwegingskader kan ook via een website, een filmpje en/of via sprekende visualisaties toegankelijk worden gemaakt voor beheerders die aan de slag willen gaan met de resultaten. Het is heel belangrijk dat het afwegingskader logisch is, makkelijk en zelfstandig bruikbaar is en dat het aansluit bij de belevingswereld van beheerders en veldmedewerkers die vanuit hun kantoor en in het veld keuzes maken over het uit te voeren maaibeheer. Aangezien het gaat om werkzaamheden die buiten plaatsvinden, is het verstandig om veel aandacht te hebben voor kennisdeling in het veld.

2.5.8 *Indicatie planning en oplevering (tussen)producten en eindrapportage*

Op voorhand is niet goed vast te stellen welke kennislacunes precies uit het literatuuronderzoek en de interviews gaan komen, en hoe deze geprioriteerd gaan worden. Het onderzoek moet dan ook gefaseerd worden uitgevoerd. Na het literatuuronderzoek en de interviews (fase 1) wordt een GO / NO GO-moment ingelast, waarin een uitgewerkt onderzoeksvoorstel voor metingen en/of experimenten (dat wordt opgesteld door de Inschrijver) wordt besproken en geaccordeerd in een begeleidingscommissie.

Waar fase 1 zich richt op kennismontage met een brede scope op het onderwerp (maaibeheer van uiteenlopende grasland-, moeras- en verlandingstypen en in verschillende landschapstypen) kan in overleg met de begeleidingscommissie besloten worden tot een minder brede scope (minder verschillende typen) in fase 2. Op deze wijze kan gericht onderzoek worden uitgevoerd naar de belangrijkste openstaande kennislacunes.

In de begeleidingscommissie nemen zowel beheerders als onderzoekers plaats, uit tenminste de OBN-deskundigenteams Beekdallandschap en Laagveen- en Zeekleilandschap.

Het onderzoek heeft een totale doorlooptijd van 4 jaar:

- Start onderzoek: voorjaar 2024;
- Kennismontage en interviews: eerste half jaar met een oplevering van een tussentijdse rapportage en een bespreking met de begeleidingscommissie in april 2024 zodat nog in het veldseizoen van 2024 gestart kan worden met veldmetingen en/of experimenten;
- Veldmetingen en/of experimenten: groeiseizoenen van 2024 t/m 2027;
- Afronding onderzoek incl. kennisdeling, eindrapportage en andere eindproducten: februari 2028.

2.5.9 *Literatuurlijst*

- Aggenbach, C.J.S., Verdonschot, R.C.M., de Vries, H.H., Groenendijk, D., Dijkstra, J.P. & van Diggelen, R. (2014) Effecten van maaibeheer op kleine zeggenmoerassen in beekdalen: effecten op vegetatiestructuur, microtopografie en faunagemeenschappen. Rapport nr. 2014/OBN183-BE, Directie Agro-kennis, Ministerie van Economische Zaken, Den Haag.
- Aggenbach, C.J.S., Seeber, E. & van Diggelen, R. (2020) Effecten van het stoppen van maaibeheer op kleine zeggenmoerassen in beekdalen: Evaluatie monitoring 2011 en 2019 niet-maaien experiment Drentse Aa. Rapport nr. Monitoring OBN-25-BE, VBNE, Driebergen.

- Bakker, J.P. (1989) Nature management by grazing and cutting: on the ecological significance of grazing and cutting regimes applied to restore former species-rich grassland communities in the Netherlands. PhD-thesis, Rijksuniversiteit Groningen, Groningen.
- Bakker, J.P., Elzinga, A. & de Vries, Y. (2002) Effects of long-term cutting in a grassland system: perspectives for restoration of plant communities on nutrient-poor soils. *Applies Vegetation Science*, 5: 107-120.
- Berendse, F., Oomes, M.J.M., Altena, H.J. & Elberse, W.T. (1992) Experiments on the restoration of species-rich meadows in The Netherlands. *Biological Conservation*, 62: 59-65.
- Güsewell, S., Buttler, A. & Klitzli, F. (1998) Short-term and long-term effects of mowing on the vegetation of two calcareous fens. *Journal Vegetation Science*, 9: 861-872.
- Humbert, J-Y., Ghazoul, J., Sauter, G.J. & Walter, T. (2010) Impact of different meadow mowing techniques on field invertebrates. *Journal of applied entomology*, 134: 592-599.
- Humbert, J-Y., Pellet, J., Buri, P. & Arlettaz, R. (2012) Does delaying the first mowing date benefit biodiversity in meadowland. *Environmental Evidence*, 1: 9.
- Kotowski, W., Jablonska, E. & Bartoszek, H. (2013) Conservation management in fens: Do large tracked mowers impact functional plant diversity? *Biological Conservation*, 167: 292-297.
- Kozub, L., Goldstein, K., Dembicz, I., Wilk, M., Wyszomirski, T. & Kotowski, W. (2019) To mow or not to mow? Plant functional traits help to understand management impact on rich fen vegetation. *Applied Vegetation Science*, 22: 27-38.
- Schrama, M.J.J., Cordlandwehr, V., Visser, E.J.W., Elzenga, T.M., de Vries, Y. & Bakker, J.P. (2013) Grassland cutting regimes affect soil properties, and consequently vegetation composition and belowground plant traits. *Plant and Soil*, 366: 401-413.
- Tälle, M., Deák, B., Poschlod, P., Valkó, O., Westerberg, L. & Milberg, P. (2018) Similar effects of different mowing frequencies on the conservation of semi-natural grasslands in Europe. *Biodiversity and Conservation*, 27: 2451-2475.

2.6 Omvang van de Opdracht

Voor het onderzoek is in totaal € 400.000,00 incl. btw (€ 330.578,51 excl. btw) beschikbaar. Het onderzoek bestaat uit twee fases:

- Fase 1 (kennismontage, interviews, tussenrapportage incl. aanzet voor een afwegingskader, projectleiding en overleggen): maximaal € 125.000,00 incl. btw (€ 103.305,79 excl. btw);
- Fase 2 (nieuwe veldmetingen, experimenten, afwegingskader aanscherpen, eindrapportage en andere eindproducten, projectleiding en overleggen): maximaal € 275.000,00 incl. btw (€ 227.272,73 excl. btw).

Zoals onder paragraaf 2.5.8 wordt beschreven, wordt het onderzoek in twee fases uitgevoerd waarbij fase 2 pas gestart zal worden na een 'GO' van de begeleidingscommissie in het voorjaar van 2024. Fase 1 wordt na de beoordeling van Inschrijvingen gegund, terwijl fase 2 onder de voorwaarde van een 'GO' van de begeleidingscommissie wordt gestart.

2.7 Vorm en duur Overeenkomst

Er is sprake van een dienstverleningsovereenkomst voor diensten met een looptijd van maximaal 48 maanden. De Aanbestedende dienst heeft de mogelijkheid gedurende de gehele looptijd de Overeenkomsten tussentijds zonder opgaaf van redenen op te zeggen

met inachtneming van een opzegtermijn van 1 maand in fase 1 en een opzegtermijn van 3 maanden in fase 2.

Hoofdstuk 3 Procedurele aspecten en voorschriften

In dit hoofdstuk worden de procedurele aspecten rondom de aanbesteding besproken en de aanbestedingsvoorschriften uiteengezet. Ondernemers dienen hieraan te voldoen. Indien dit niet het geval is kan de Aanbestedende dienst besluiten de Ondernemer uit te sluiten van deelname.

3.1 Algemene voorschriften voor de aanbesteding

1. De Aanbestedende dienst is niet verplicht de Opdracht te gunnen.
2. Door de Aanbestedende dienst worden op geen enkele wijze kosten vergoed die door Ondernemers gemaakt zijn of worden in relatie tot deze aanbestedingsprocedure. De Aanbestedende dienst heeft zonder meer de intentie de aanbestedingsprocedure succesvol af te ronden. Indien zich echter situaties voordoen die ertoe leiden dat besloten wordt het aanbestedingsproces geheel of gedeeltelijk, tijdelijk of volledig, stop te zetten en/of de Opdracht niet te gunnen dan heeft de betrokken Ondernemer geen recht op een vergoeding van welke aard dan ook.
3. Op deze aanbesteding is uitsluitend Nederlands recht van toepassing.
4. Een geschil tussen de bij de aanbesteding betrokkenen, daaronder begrepen een geschil dat slechts door een van de betrokkenen als zodanig wordt beschouwd, dat ontstaat naar aanleiding van deze aanbesteding wordt beslecht door de bevoegde rechter in het arrondissement Utrecht.

3.2 Communicatie, vertrouwelijkheid van gegevens en publiciteit

1. De Ondernemer mag de gegevens die de Aanbestedende dienst in verband met deze aanbesteding ter beschikking stelt alleen gebruiken voor het doel waarvoor ze zijn verstrekt: (mogelijke) deelname aan de aanbesteding.
2. De Ondernemer is gehouden de door de Aanbestedende dienst verstrekte gegevens vertrouwelijk te behandelen. Een Ondernemer zal deze verplichting eveneens opleggen aan de door hem in te schakelen Derden, bijvoorbeeld een adviesbureau dat Ondernemer begeleidt bij het doen van de Inschrijving of een Derde waar mogelijk een beroep op wordt gedaan. Vanzelfsprekend blijft deze geheimhouding ook na afloop van de aanbestedingsprocedure van kracht.
3. Publiciteit of reclame met betrekking tot, naar aanleiding van of onder verwijzing naar deze aanbesteding door of namens de Ondernemer, lopende of na afloop van de aanbestedingsprocedure, is slechts toegestaan na voorafgaande Schriftelijk toestemming van de Aanbestedende dienst.
4. Het is de Ondernemer niet toegestaan personen uit de organisatie van de Aanbestedende dienst in verband met deze aanbestedingsprocedure te benaderen, anders dan het contactpunt als beschreven in hoofdstuk 1, tenzij het gaat om het verkrijgen van referentie-opdrachten die door de Ondernemer binnen deze aanbestedingsprocedure gebruikt kunnen worden om zijn geschiktheid voor de Opdracht aan te tonen.
5. Mondelinge mededelingen, toezeggingen of afspraken mogen in het kader van deze aanbesteding niet worden gedaan en hebben geen rechtskracht. Dit geldt ook in het kader van tijdens een eventuele schouw c.q. voorlichtingsbijeenkomst

mondeling gestelde vragen, deze dienen alsnog Schriftelijk te worden gesteld en door de Aanbestedende dienst in een Nota van inlichtingen te zijn beantwoord alvorens sprake is van rechtskracht.

6. Alle gegevensuitwisseling, werkzaamheden en correspondentie tijdens de aanbestedingsprocedure en bij de uitvoering van de Opdracht zullen in de Nederlandse taal plaatsvinden, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.

3.3 Voorschriften voor het stellen van vragen

De Aanbestedende dienst nodigt Ondernemers uit vragen te stellen, waaronder ook wordt begrepen het doen van tekstvoorstellen, plaatsen van opmerkingen et cetera. Hierbij dienen de volgende voorschriften in acht te worden genomen:

1. De Aanbestedingsstukken zijn met zorg vastgesteld. In geval van kennelijke of gepercipieerde fouten of omissies in de Aanbestedingsstukken, tegenstrijdigheden daaronder begrepen, zijn de Ondernemers gehouden de Aanbestedende dienst **uiterlijk voor de laatste sluitingsdatum voor het stellen van vragen zoals opgenomen in de planning** ter zake te waarschuwen dan wel om opheldering te vragen. Het moment van ontvangst van de vragen is maatgevend. Op vragen die na de termijn zijn ontvangen is de Aanbestedende dienst niet verplicht te antwoorden.
2. Indien een Ondernemer verzuimt de Aanbestedende dienst tijdig te waarschuwen voor kennelijke of gepercipieerde fouten of omissies in de Aanbestedingsstukken dan wel om opheldering te vragen, verwerkt hij zijn rechten dienaangaande en zijn de mogelijke gevolgen voor rekening en risico van de Ondernemer. In dat geval kan een Ondernemer op een later moment tijdens Of na de aanbesteding dus niet meer met succes klagen, zowel bij de Aanbestedende dienst als in rechte, over deze onderwerpen.
3. Vragen kunnen worden ingediend door de aanbesteding in TenderNed toe te voegen aan 'Mijn aanbestedingen' en vervolgens op het dashboard te klikken op 'Vragen en antwoorden' en vervolgens 'Stel een vraag'.
4. Teneinde een goede verwerking door de Aanbestedende dienst mogelijk te maken dient elke vraag separaat gesteld te worden, onder een duidelijke verwijzing naar het onderdeel van de Aanbestedingsstukken waar de vraag betrekking op heeft en zonder bedrijfsgegevens te noemen.
5. De Aanbestedende dienst zal de Schriftelijk gestelde vragen beantwoorden in één of meerdere Nota's van inlichtingen.

3.3.1 Het stellen van individuele vragen

1. Op grond van art. 2:53 lid 3 Aanbestedingswet 2012 hebben Ondernemers de mogelijkheid om vragen individueel te stellen indien openbaarmaking van deze informatie schade zou toebrengen aan de gerechtvaardigde economische belangen van de onderneming. Uitgangspunt is dat inlichtingen niet individueel verstrekt worden, tenzij de Ondernemer naar het oordeel van de Aanbestedende dienst daadwerkelijk heeft aangetoond dat sprake is van voornoemd belang. Indien een Ondernemer van deze mogelijkheid gebruik wenst te maken, dient hij de gronden hiervoor te motiveren in zijn vraag. Als motivering ontbreekt of deze naar het oordeel van de Aanbestedende dienst niet toereikend is zal de vraag worden afgewezen en desgewenst opnieuw moeten worden gesteld, als zijnde niet-individuele vraag.

2. De Aanbestedende dienst zal de Schriftelijk gestelde individuele vragen die naar haar oordeel individueel beantwoord kunnen worden, beantwoorden in een individuele Nota van inlichtingen.

3.3.2 **Klachtenregeling**

Klachten over deze aanbesteding dienen door Ondernemers in eerste instantie te worden geuit door het tijdig stellen van vragen. Indien de klacht in de Nota('s) van inlichtingen niet afdoende wordt behandeld, kan een klacht worden ingediend bij de provincie Utrecht. Voor de procedure bij eventuele klachten verwijst de Aanbestedende dienst u naar klachtenmeldpunt@provincie-utrecht.nl.

1. Het indienen van een klacht schort de aanbesteding niet per definitie op, dit ter beoordeling van de Aanbestedende dienst.

3.4 **Voorschriften voor het indienen van een Inschrijving**

1. Met het indienen van een Inschrijving stemt Inschrijver volledig en onvoorwaardelijk in met de in de Aanbestedingsstukken gestelde eisen en voorwaarden. Een Inschrijving onder voorwaarde is niet toegestaan en leidt tot uitsluiting.
2. De Inschrijving heeft een gestanddoeningstermijn van ten minste 50 dagen gerekend vanaf de sluitingsdatum voor het indienen van de Inschrijving. In het geval. Indien een kort geding aanhangig is gemaakt in het kader van deze aanbesteding eindigt de termijn van gestanddoening dertig dagen na uitspraak in kort geding
3. Varianten worden niet geaccepteerd
4. Een Ondernemer mag slechts éénmaal inschrijven, zelfstandig dan wel als deelnemer aan een Samenwerkingsverband (combinatie). Een maatschap wordt hierbij beschouwd als één Ondernemer. Hetzelfde geldt voor afzonderlijke werkmaatschappijen binnen een holding; binnen een holding is dus sprake van meerdere Ondernemers.

Een Derde mag wel als onderaannemer voor meerdere Inschrijvers tegelijk acteren met betrekking tot deze aanbesteding en Opdracht. Een Derde mag wel voor meerdere Inschrijvers garant staan indien het de geschiktheidseisen betreft rondom financiële en economische draagkracht in overeenstemming met art. 2:403 sub f BW.

5. Een Inschrijving anders ingediend dan via TenderNed wordt niet geaccepteerd.
6. De complete Inschrijving dient vóór de in de recentste planning genoemde sluitingsdatum en tijd te zijn ingediend. Na de sluitingstermijn kunnen geen Inschrijvingen worden ingediend. Te late ontvangst, ongeacht de oorzaak, is voor rekening en risico van Ondernemers.
7. In het geval van een algemene storing van TenderNed op het moment van of nabij de sluiting van de indieningstermijn, behoudt de Aanbestedende dienst zich het recht voor de sluitingstermijn op te schuiven zolang de kluis met Inschrijvingen nog niet is geopend, ook als de sluitingstermijn al gepasseerd is. Dit is een recht, geen plicht van de Aanbestedende dienst en doet derhalve niets af aan het feit dat te late ontvangst, ongeacht de oorzaak, voor rekening en risico van Ondernemer is.

8. Indien de Inschrijving niet compleet is, kan de Aanbestedende dienst besluiten deze niet in behandeling te nemen.
9. Alle stukken, informatie, toelichtingen en dergelijke dienen te worden overlegd zoals gevraagd in de Aanbestedingsstukken. Indien van toepassing dient daarbij gebruik te worden gemaakt van de formats zoals die bij de aanbesteding beschikbaar zijn gesteld.
10. De Inschrijving wordt ingeleid door een rechtsgeldig ondertekende **aanbiedingsbrief** die bij de Inschrijving is gevoegd. Hierin dient Inschrijver ten minste de naam en (contact)gegevens van de persoon te geven die gedurende de looptijd van de af te sluiten Overeenkomst fungeert als contactpersoon. Ook dient Inschrijver aan te geven in welke vorm hij inschrijft: zelfstandig, als Samenwerkingsverband (combinatie) en of een beroep wordt gedaan op een Derde en voor welke werkzaamheden deze Derde eventueel ingezet.
11. Met het indienen van een Inschrijving stemt Inschrijver volledig en onvoorwaardelijk in met de in de Aanbestedingsstukken gestelde eisen en voorwaarden. Een Inschrijving onder voorwaarde is niet toegestaan en leidt tot uitsluiting. Voor zover de Aanbestedingsstukken met elkaar in tegenspraak zijn geldt ten aanzien van de Overeenkomst de navolgende rangorde:
 - a) Nota's van inlichtingen, waarbij het gestelde in de meest recente Nota van inlichtingen prevaleert;
 - b) Concept Overeenkomst;
 - c) Deze Aanbestedingsleidraad, inclusief Bijlagen;
 - d) Algemene voorwaarden voor onderzoek OBN 2020;
 - e) Algemene inkoopvoorwaarden BIJ12 2018 voor leveringen en diensten;
 - f) De Inschrijving van Inschrijver.

Inschrijvers moeten terdege inhoudelijk kennis nemen van deze bescheiden aangezien deze belangrijke verplichtingen bevatten waaraan niet voorbij mag worden gegaan voordat Inschrijver een Inschrijving indient. Het indienen van een Inschrijving betekent de volledige acceptatie zonder enig voorbehoud van al de voorwaarden als gesteld in de Aanbestedingsstukken door de Inschrijver. Algemene voorwaarden van de Inschrijver of andere algemene of specifieke voorwaarden, zoals branchevoorwaarden, worden uitdrukkelijk van de hand gewezen.

Suggesties ten aanzien van de contractuele voorwaarden kunnen uitsluitend worden gedaan conform de wijze waarop vragen kunnen worden gesteld binnen de termijn als gesteld in de planning. In de Nota('s) van inlichtingen wordt aangeven of en op welke wijze met deze suggesties rekening wordt gehouden. Daarna zijn de voorwaarden definitief.

12. Inschrijvers dienen het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** in te vullen, rechtsgeldig te ondertekenen en bij de Inschrijving te voegen.¹
13. De rechtsgeldigheid van de ondertekening door één of meerdere natuurlijke personen namens de als Inschrijver optredende Ondernemer(s) dient te blijken uit het uittreksel van inschrijving van de onderneming in het handelsregister van de

¹ . Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

Kamer van Koophandel. Daartoe dient Inschrijver bij zijn Inschrijving een uittreksel uit het handelsregister, niet ouder dan zes maanden, te overleggen. Indien Inschrijver deel uitmaakt van een houdstermaatschappij, kan het nodig zijn om ook uittreksels daarvan te overleggen om aan te tonen dat de Inschrijving rechtsgeldig is ondertekend. Indien bestuurders beperkt en/of gezamenlijk bevoegd zijn, dient aangetoond te worden dat de bevoegdheid voldoende was om de Inschrijving rechtsgeldig te kunnen ondertekenen, of bestuurders moeten gezamenlijk tekenen.

14. Onder rechtsgeldige ondertekening wordt voorts verstaan een rechtsgeldige elektronische handtekening of een rechtsgeldige 'natte' handtekening, waarna de betreffende documenten zijn ingescand.
15. Indien de Inschrijving onduidelijkheden bevat, kan de Aanbestedende dienst aan de Inschrijver om verduidelijking verzoeken. Deze toelichting dient Schriftelijk te worden verstrekt en zal onlosmakelijk deel uitmaken van de Inschrijving. De toelichting mag niet leiden tot een wijziging van de Inschrijving.
16. De Aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor zonder nadere toestemming alle door de Ondernemer verstrekte gegevens op juistheid te controleren en de opgegeven referenten te benaderen.
17. Inschrijvingen zullen na afloop van deze aanbestedingsprocedure niet worden geretourneerd.

3.4.1 **Inschrijven als Samenwerkingsverband (combinatie)**

Een Samenwerkingsverband van Ondernemers (combinatie) kan deelnemen als één Inschrijver. Voor de Inschrijving als Samenwerkingsverband (combinatie) gelden onderstaande aanvullende bepalingen.

1. Indien Inschrijver gevormd wordt door een Samenwerkingsverband (combinatie), dan dient Inschrijver de vorm en de samenstelling aan te geven in de **aanbiedingsbrief** die onderdeel van de Inschrijving uitmaakt, inclusief een beschrijving van de verdeling van de Opdracht over deze entiteiten.
2. Alle Ondernemers die deelnemen in het Samenwerkingsverband (combinatie) (ook wel combinanten genoemd) dienen individueel een zelfstandig Uniform Europees Aanbestedingsdocument in te vullen en bij de Inschrijving te voegen. **Derhalve geldt een handtekening onder de inschrijving ook als een ondertekening van het UEA.**
3. Alle combinanten dienen in het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** de namen van de overige combinanten op te geven. Tevens dient opgegeven te worden welke Ondernemer de leiding van het Samenwerkingsverband (combinatie) heeft en als verantwoordelijk gemachtigde ('penvoerder') namens het Samenwerkingsverband (combinatie) jegens de Aanbestedende dienst, althans Opdrachtgever, zal optreden. De penvoerder is dus de Ondernemer die door elke combinant adequaat is gemachtigd om namens het Samenwerkingsverband verplichtingen aan te gaan in het kader van deze aanbesteding. Combinanten dienen op te geven voor welke geschiktheidseisen binnen het Samenwerkingsverband (combinatie) een beroep op zijn onderneming wordt gedaan.
4. Door het invullen en rechtsgeldig ondertekenen van het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** verklaart elke combinant dat hij gezamenlijk en

hoofdelijk aansprakelijk is voor de nakoming van de verplichtingen uit hoofde van de Inschrijving en de Overeenkomst. Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

5. Een Samenwerkingsverband (combinatie) in oprichting of een Samenwerkingsverband (combinatie) dat zich niet organiseert als één rechtspersoon, hoeft als Samenwerkingsverband (combinatie) geen bewijs van inschrijving in een nationaal beroeps- of handelsregister in te dienen. De afzonderlijke combinanten dienen dit in dat geval wel te doen.
6. De uitsluitingsgronden die van toepassing zijn op deze aanbesteding gelden voor het Samenwerkingsverband (combinatie) als geheel én voor de individuele combinanten. Indien een uitsluitingsgrond op één van de combinanten van toepassing is leidt dit tot uitsluiting van het gehele Samenwerkingsverband (combinatie).
7. Bij de toetsing van de Inschrijving zal het Samenwerkingsverband (combinatie) met betrekking tot de geschiktheidseisen die van toepassing zijn op deze aanbesteding als één geheel worden beschouwd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
8. Tijdens de looptijd van de Overeenkomst mag het Samenwerkingsverband (combinatie) alleen zijn samenstelling wijzigen na Schriftelijke toestemming van de Aanbestedende dienst.
9. De penvoerder is de organisatie waarmee Opdrachtgever gedurende de looptijd van de Overeenkomst, namens de Combinatie, correspondentie voert over de voortgang van de uitvoering en waaraan Opdrachtgever de betalingen verricht. Het is niet toegestaan dat iedere combinant voor zijn eigen deel de Opdrachtgever factureert.

3.4.2 **Het doen van een beroep op een Derde**

Inschrijvers kunnen zich om twee redenen beroepen op een Derde:

- I. om aan de geschiktheidseisen te kunnen voldoen, en/of
- II. (uitsluitend) rondom de uitvoering van de Opdracht.

Onder een Derde wordt onder andere verstaan: een onderaannemer, een onderneming uit dezelfde holding als waartoe de Inschrijver behoort en een andere Ondernemer waarmee de Inschrijver een overeenkomst heeft. Indien een beroep op een Derde plaatsvindt gelden, onderstaande aanvullende bepalingen:

1. Indien Inschrijver een beroep doet op Derden, dan dient Inschrijver de Derden in zijn **aanbiedingsbrief** te introduceren en aan te geven om welke reden een beroep op deze Derden wordt gedaan, inclusief een beschrijving van de verdeling van de Opdracht.
2. De Inschrijver die een beroep op een Derde doet om aan de geschiktheidseisen te voldoen dient in zijn **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** op te geven op welke Derde hij een beroep doet voor welke geschiktheidseis(en).
3. Derden hoeven bij Inschrijving niet individueel en zelfstandig een **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** te voegen.

4. Indien de Inschrijver een beroep doet op een Derde dan dient deze op eerste verzoek van de Aanbestedende dienst binnen vijf dagen een Schriftelijke en rechtsgeldig ondertekende verklaring van deze Derde te overleggen waaruit blijkt dat Inschrijver over de noodzakelijke middelen van deze Derde kan beschikken voor de uitvoering van de Opdracht, en dat tevens geen uitsluitingsgronden op de Derde van toepassing zijn, onverlet het recht van de Aanbestedende dienst nadere bewijsstukken op te vragen.
5. De uitsluitingsgronden die van toepassing zijn op deze aanbesteding gelden ook voor Derden.
6. Bij de beoordeling van de Inschrijving zullen de Inschrijver en de aldus benoemde Derde met betrekking tot de geschiktheidseisen waarop op benoemde Derde een beroep wordt gedaan, als één geheel worden beschouwd, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
7. Voor wat betreft geschiktheidseisen rondom financiële en economische draagkracht hoeft de Derde niet daadwerkelijk te worden ingezet voor de uitvoering van de Opdracht.
8. Wanneer een beroep op een Derde strekt tot het doen van een beroep op de financiële draagkracht van de moedermaatschappij waartoe Inschrijver behoort, teneinde aan de geschiktheidseisen te voldoen, dan moet na de Gunningsbeslissing een concernverklaring, in de zin van artikel 2:403 sub f van het Burgerlijk Wetboek, worden overlegd. Uit die verklaring moet blijken dat de moedermaatschappij onvoorwaardelijk garant staat voor de door de dochtermaatschappij op zich te nemen verplichtingen. Deze verklaring dient door het concern / de moedermaatschappij rechtsgeldig ondertekend te zijn.
9. Indien de Inschrijver voor de eisen met betrekking tot de technische en beroepsbekwaamheid een beroep doet op een Derde, dient deze Derde daadwerkelijk bij de uitvoering van de Opdracht te worden ingezet voor het gedeelte waarop betreffende geschiktheidseis ziet, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald.
10. Bij gunning van de Overeenkomst aan Inschrijver is deze als hoofdaannemer gehouden om het in de Inschrijving omschreven gedeelte van de Opdracht aan de genoemde Derde(n) te gunnen.
11. Inschrijver is volledig en hoofdelijk aansprakelijk voor de nakoming van alle verplichtingen uit hoofde van de Inschrijving en de Overeenkomst, inclusief de verplichtingen die in onderaanneming worden gegeven.
12. Een valse verklaring van een Derde met betrekking tot de Inschrijving ontslaat Inschrijver niet van zijn volledige en hoofdelijke aansprakelijkheid.
13. In het geval van beroep op een Derde wordt alle communicatie uitsluitend gericht aan de Inschrijver.
14. Tijdens de looptijd van de Overeenkomst kan alleen een beroep op andere Derden dan tijdens de Inschrijving worden gedaan na Schriftelijke toestemming van de Opdrachtgever.

3.4.3 **Inschrijven met meerdere Ondernemers vanuit een holding**

1. Vanuit een holding mogen meerdere Ondernemers (lees: werkmaatschappijen) een Inschrijving doen, zelfstandig, als deelnemer aan een Samenwerkingsverband (combinatie) of als Derde fungeren waarop door een andere Inschrijver een beroep wordt gedaan, mits alle betrokken entiteiten op verzoek van de Aanbestedende dienst kunnen aantonen dat de Inschrijvingen onafhankelijk tot stand zijn gekomen en de mededinging niet is geschaad. Indien dit naar het oordeel van de Aanbestedende dienst niet kan worden aangetoond, leidt dit tot uitsluiting van alle betrokken Inschrijvers.

3.4.4 **Opmaak en indeling van de Inschrijving**

Met betrekking tot opmaak en indeling van de Inschrijving gelden de volgende voorschriften:

1. Elk onderdeel van de Inschrijving dient conform de Checklist die onderaan deze leidraad is weergegeven in TenderNed bijgevoegd te worden als separaat bestand. Alle documenten dienen te worden geüpload als pdf-bestand. Het Format Prijzenblad daarentegen dient geüpload te worden in zowel pdf- als .xls(x)-formaat.

3.5 **Openingsprocedure**

De volgende procedure zal worden gevolgd voor het openen van de kluis met Inschrijvingen:

1. De (digitale) kluis met Inschrijvingen wordt na de in de planning genoemde sluitingsdatum geopend door de Aanbestedende dienst.
2. Van de opening wordt een proces-verbaal opgemaakt.
3. Tijdens de opening worden de Inschrijvingen niet inhoudelijk behandeld.
4. Inschrijvers worden niet uitgenodigd om de openingsprocedure bij te wonen. De opening van de Inschrijvingen is slechts een formaliteit.

3.6 **Gunningsbeslissing, Overeenkomst en rechtsbescherming**

Na opening zal de Aanbestedende dienst de Inschrijvingen toetsen en beoordelen. Dit wordt uiteengezet in de volgende hoofdstukken. Uiteindelijk mondt dit uit in een Gunningsbeslissing, waartegen afgewezen en gepasseerde Inschrijvers bezwaar kunnen maken. Hierop zien de volgende voorschriften:

1. De Aanbestedende dienst zal Inschrijvers de Gunningsbeslissing zo spoedig mogelijk, gelijktijdig en Schriftelijk mededelen, inclusief de relevante redenen voor die beslissing.
2. De Aanbestedende dienst deelt bepaalde gegevens betreffende de gunning niet mee indien openbaarmaking van die gegevens de toepassing van de wet in de weg zou staan, met het openbaar belang in strijd zou zijn, de rechtmatige commerciële belangen van ondernemers zou kunnen schaden of afbreuk aan de eerlijke mededinging zou kunnen doen.
3. Getracht wordt de Gunningsbeslissing conform de in de planning genoemde termijn te verstrekken aan Inschrijvers. Indien deze termijn door omstandigheden niet kan worden gehaald, zal de Aanbestedende dienst Inschrijvers hierover informeren.

4. Inschrijvers die een voorziening in rechte willen vragen tegen de Gunningsbeslissing zoals hiervoor bedoeld dienen dit tijdig, voor de afloop van de gestelde bezwaartermijn van twintig dagen, Schriftelijk mede te delen aan de Aanbestedende dienst onder gelijktijdige toezending van een kopie van de dagvaarding en met vermelding van de datum waarop de voorzieningenrechter de zaak zal behandelen.

Indien door een Inschrijver niet binnen deze termijn een kort geding aanhangig is gemaakt, kan deze Inschrijver geen bezwaar meer maken naar aanleiding van de Gunningsbeslissing en heeft hij zijn rechten ter zake verwerkt. De gepasseerde Inschrijvers hebben in genoemd geval evenzeer hun rechten verwerkt om een (bodem)procedure in te stellen, bijvoorbeeld tot een vordering tot schadevergoeding. De Aanbestedende dienst is in dat geval dan ook vrij om gevolg te geven aan de geuite beslissing, mits hiertegen geen (overige) belemmeringen bestaan, zoals het niet succesvol geverifieerd zijn van de winnende Inschrijving.

5. De gunning is pas definitief zodra de Aanbestedende dienst de winnende Inschrijver(s) hier Schriftelijk over heeft geïnformeerd.
6. Met de definitieve gunning komt nog geen Overeenkomst tot stand als bedoeld in het Burgerlijk Wetboek. De Overeenkomst komt tot stand ten tijde van de ondertekening door Opdrachtgever en Opdrachtnemer.

3.7 Russische betrokkenheid uitvoering contract

Op basis van EU Verordening (EU) 2022/576 van de Raad van 8 april 2022 tot wijziging van Verordening (EU) 833/2014 van 31 juli 2014¹, dient bij de uitvoering van de Overeenkomst, die op basis van deze aanbesteding wordt gesloten voor een bedrag dat de drempels van artikel 5 duodecies van die Verordening overschrijdt, geen Russische betrokkenheid te zijn zoals bedoeld in voornoemde Verordening.

Kort gezegd gaat het verbod over gunningen aan en in stand houden van contracten met:²

I (Rechts)personen welke een Russische entiteit zijn.

Daaronder wordt op basis van de af te leggen verklaring het volgende begrepen:

- personen met de Russische nationaliteit;
- personen of rechtspersonen (bedrijven, entiteiten of organen) die gevestigd zijn in Rusland. Gevestigd zijn in Rusland houdt voor natuurlijke personen in ieder geval in dat zij ingeschreven staan in de bevolkingsregistratie van Rusland. Gevestigd zijn voor een rechtspersoon houdt in ieder geval in dat zij ingeschreven staan bij de Kamer van Koophandel of een daarmee vergelijkbare organisatie in Rusland.
- rechtspersonen (ook wanneer in Nederland of een ander land dan Rusland gevestigd) die voor meer dan 50% eigendom zijn van een persoon of rechtspersoon zoals genoemd hierboven;
- personen of rechtspersonen die handelen in belang van of op aanwijzing van een (rechts)persoon zoals genoemd hierboven;

¹ EU Verordening (EU) 833/2014 van 31 juli 2014 betreffende de betreffende beperkende maatregelen naar aanleiding van de acties van Rusland die de situatie in Oekraïne destabiliseren, zoals gewijzigd bij Verordening 2022/578 van 8 april 2022.

II (Rechts)personen welke een niet-Russische entiteit zijn, waarbij aan de volgende voorwaarde is voldaan:

- Niet-Russische entiteiten, waarbij meer dan 10% van de contractwaarde geleverd wordt door onderaannemers, leveranciers of entiteiten die als Russische entiteit kunnen worden aangemerkt op basis van het bovenstaande (zie I).
- Dit verbod heeft zijn weerslag op zowel de Aanbesteding als de uitvoering van de Overeenkomst zelf.

Om voor gunning in aanmerking te komen dient Inschrijver de als Bijlage 11 opgenomen verklaring rechtsgeldig op te maken, te ondertekenen en bij indienen Inschrijving aan te leveren, bij gebreke waarvan de inschrijving terzijde zal worden gelegd. Indien bevoegdheid van degene die de verklaring tekent niet is af te leiden uit het uittreksel(s) van de KvK, dient hiertoe een rechtsgeldig opgemaakte volmacht van Inschrijver bij de verklaring mede overgelegd te worden.

De betreffende verklaring ziet, zoals u begrijpt, ook op door Inschrijver ingeschakelde en in te schakelen onderaannemers, indien de werkzaamheden van een onderaannemer meer dan 10% van de (verwachte) waarde van het te sluiten contract zullen overstijgen. Inschrijver dient naast zijn verklaring, indien sprake is van onderaannemers zoals hiervoor bedoeld, van deze onderaannemers de naam, adresgegevens en het KvK-nummer te overleggen.

Indien de verklaring niet naar waarheid is opgemaakt is er sprake van een valse verklaring als bedoeld in art. 2.87 lid 1 sub h aanbestedingswet 2012. Daarnaast is er, indien, naar aanleiding van de aanbesteding, een contract met de Inschrijver wordt gesloten sprake van een toerekenbare tekortkoming aan de zijde van de Inschrijver.

Alle schade als gevolg van het niet naar waarheid invullen van deze verklaring, zoals, maar niet alleen, de aan de Aanbestedende dienst opgelegde boetes en, indien van toepassing, daadwerkelijke proceskosten, zullen op de Inschrijver, die de verklaring niet naar waarheid heeft ingevuld worden verhaald.

De Aanbestedende dienst controleert alle geselecteerde gegadigden/Inschrijver(s) (inclusief derden waarop een beroep wordt gedaan), die gewonnen heeft (hebben), alsmede die onderaannemers waarvan reeds nu bekend is dat zij meer dan 10% van de Opdracht zullen gaan uitvoeren.

Indien de Aanbestedende dienst naar aanleiding van de controle of op andere wijze op de hoogte wordt gesteld van mogelijke Russische betrokkenheid bij een inschrijving, zal Inschrijver hiervan op de hoogte worden gesteld. Hierbij zal Inschrijver verzocht worden om de feiten zoals in de verklaring genoemd te bewijzen.

Bij een eventueel (gerechtelijke) procedure zal de Inschrijver door de Aanbestedende dienst in vrijwaring worden opgeroepen, zodat de Inschrijver gedurende de procedure de mogelijkheid heeft om hetgeen in deze verklaring is opgenomen te bewijzen.

Indien Inschrijver tijdens de uitvoering van de Overeenkomst onderaannemers inschakelt, dient hij hiertoe toestemming te vragen aan de Aanbestedende dienst. Indien Inschrijver deze toestemming vraagt dien hij aan te geven voor welk percentage van de (geschatte) opdrachtsom de onderaannemer werkzaamheden zal verrichten. Indien het voornoemde percentage meer dan 10% is dient Inschrijver met betrekking tot voornoemde onderaannemer opnieuw een verklaring in te vullen, waarbij de Aanbestedende dienst, parallel, een derde onderzoek zal laten verrichten.

Indien er voorgenomen wijzigingen (voor gunning, maar ook tijdens de looptijd van de Overeenkomst) zijn in de wijze waarop de Inschrijver georganiseerd is, zoals, maar niet alleen, wijzigingen in aandeelhouders, zeggenschap, wijze waarop beleid en uitvoering van het beleid van de Inschrijver vorm wordt gegeven en/of onderaannemers worden ingeschakeld en/of er wijzigingen zijn in de wijze waarop een onderaannemer is georganiseerd en/of , ook na gunning van de Overeenkomst, dienen deze direct aan de Aanbestedende dienst worden doorgegeven, indien de betreffende voorgenomen wijziging(en) ná implementatie van het voornemen het onmogelijk zouden maken om dan deze Verklaring te kunnen ondertekenen. Het niet (tijdig) informeren wordt beschouwd als een toerekenbare tekortkoming in nakoming van de Overeenkomst. De Aanbestedende dienst is op dat moment gerechtigd de Overeenkomst te beëindigen en Inschrijver dient de volledige schade die door deze toerekenbare tekortkoming wordt geleden door de Aanbestedende dienst en eventuele andere aanbestedende diensten die bij het contract als Opdrachtgever betrokken zijn te vergoeden.

Indien een Inschrijver problemen heeft met hetgeen hier is opgenomen, dient Inschrijver per omgaande, maar in ieder geval voor de termijn waarop vragen voor de eerste NvI moeten zijn ingeleverd, gemotiveerd aan te geven waarop zijn bezwaren zien via een persoonlijk bericht via TenderNed. De Aanbestedende dienst zal naar aanleiding van genoemde berichten elke algemene handelswijze vermelden in een NvI.

Hoofdstuk 4 Toetsing van de Inschrijving

In dit hoofdstuk wordt beschreven hoe wordt getoetst of aan de voorwaarden voor deelname aan de aanbesteding is voldaan. De toetsing van de Inschrijvingen bestaat uit drie stappen, waarbij geldt dat in beginsel slechts aan de volgende stap wordt toegekomen als in de vorige stap niet geconcludeerd is dat de Inschrijving ter zijde moet worden gelegd en de Inschrijver moet worden uitgesloten van deelname.

4.1 Stap 1: Toetsen of is voldaan aan de aanbestedingsvoorschriften

De Inschrijving wordt na opening eerst getoetst aan de in deze Aanbestedingsleidraad neergelegde voorschriften. Indien een Inschrijving hier niet aan voldoet kan de Inschrijver worden uitgesloten van deelname.

4.2 Stap 2: Toetsen of geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn

Tijdens de tweede stap wordt getoetst of op de Inschrijver geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn. Uitsluitingsgronden zien op omstandigheden die de persoon van Inschrijver betreffen en diens uitsluiting van deelneming aan deze aanbestedingsprocedure rechtvaardigen. Indien één van de uitsluitingsgronden van toepassing is zal Inschrijver worden uitgesloten van deelname, met inachtneming van de Aanbestedingswet 2012.

Alle verplichte en facultatieve wettelijke uitsluitingsgronden voor aanbestedingen boven de Europese drempels zijn van toepassing. De Aanbestedende dienst kiest hiervoor omdat zij geen zaken wil doen met een Ondernemer op wie één van deze omstandigheden van toepassing is. De van toepassing zijnde uitsluitingsgronden zijn aangevinkt in het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument**.

Voor wat betreft de bewijsvoering is het uitgangspunt dat Inschrijvers bij hun Inschrijving kunnen volstaan met het bijvoegen van het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument** en dat de Aanbestedende dienst na de Gunningsbeslissing de bewijsstukken opvraagt bij de winnende Inschrijver(s). In voorkomende gevallen vraagt de Aanbestedende dienst de bewijsstukken ook op bij de tweede in de rangorde. Aan het opvragen van de bewijsstukken kan een Inschrijver geen rechten ontlenen. Dit neemt niet weg dat Aanbestedende dienst hier op elk moment eerder in de procedure aan Inschrijvers om kan verzoeken teneinde vast te stellen of Inschrijvers niet moeten worden uitgesloten, indien dit naar het oordeel van de Aanbestedende dienst noodzakelijk is voor het goede verloop van de procedure.

Een Inschrijver dient op eerste verzoek van de Aanbestedende binnen 10 dagen nadere bewijsstukken te kunnen overleggen om het verklaarde voor wat betreft de uitsluitingsgronden te staven. Indien blijkt dat Inschrijver niet voldoet of de benodigde bewijsstukken niet tijdig kan overleggen, wordt hij alsnog uitgesloten. Indien dit na de Gunningsbeslissing plaatsvindt, komt een nieuwe Gunningsbeslissing tot stand. Als Inschrijver op de hoogte is van feiten en/of omstandigheden die zich hebben voorgedaan in de periode nadat het ten bewijs dienende schriftelijke stuk is afgegeven die eventueel tot het toepassen van de uitsluitingsgrond zouden kunnen leiden, dient hij dit aan de Aanbestedende dienst te melden.

Indien er sprake is van een Samenwerkingsverband (combinatie) dient iedere deelnemer **separaat** bewijsstukken te kunnen overleggen.

Verplichte Uitsluitingsgrond	Deel III A	Nadere bewijsstukken
Gronden die verband houden met strafrechtelijke veroordelingen in de zin van artikel 57 lid 1, van de Richtlijn 2014/24/EU UEA Deel IIIA		
Geen deelneming aan criminele organisatie	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012 ³ , niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Geen corruptie	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Geen fraude	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Geen terroristische misdrijven of strafbare feiten in verband met terroristische activiteiten	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Geen witwassen van geld of financiering van terrorisme	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Geen kinderarbeid en andere vormen van mensenhandel	III A	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Verplichte Uitsluitingsgrond	Deel III B	Nadere bewijsstukken
Gronden die verband houden met de betaling van belastingen of sociale premies UEA Deel III B		
Betalen belastingen en premies	III B	Verklaring van de belastingdienst, niet ouder dan zes maanden, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.
Facultatieve Uitsluitingsgrond	Deel III C	Nadere bewijsstukken
Gronden met betrekking tot insolventie, belangenconflicten of beroepsfouten UEA Deel III C		
Geen schending verplichtingen obv milieu, - sociaal of arbeidsrecht	III C	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar, gerekend vanaf de dag van sluiting van de inschrijftermijn.

³ Een gedragsverklaring aanbesteden is een verklaring van de minister van Veiligheid en Justitie dat uit een onderzoek naar de betrokken natuurlijke persoon of rechtspersoon geen bezwaren bestaan in verband met inschrijving op overheidsopdrachten, speciale-sectoropdrachten, concessieovereenkomsten voor openbare werken of prijsvragen. De gedragsverklaring moet aangevraagd worden Centraal Orgaan Verklaring Omtrent Gedrag (COVOG). Zie verder: <http://www.justis.nl/Producten/gedragsverklaring-aanbesteden/>. De beslistermijn is 4 weken voor een natuurlijk persoon en 8 weken voor een rechtspersoon.

Geen faillissement	III C	Uittreksel uit het handelsregister, niet ouder dan zes maanden.
Geen ernstige beroepsfout	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven.
Geen vervalsing van de mededinging	III C	Gedragsverklaring aanbesteden zoals bedoeld in artikel 4.1 van de Aanbestedingswet 2012, niet ouder dan twee jaar.
Geen belangenconflict	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven
Niet betrokken bij de voorbereiding	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven
Geen valse verklaringen	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven
Geen onrechtmatige beïnvloeding	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven
Slechte prestaties uit het verleden	III C	Indien de Aanbestedende dienst aanwijzingen heeft dat van deze uitsluitingsgrond sprake is zal dit aan de Inschrijver kenbaar worden gemaakt, waarna deze in de gelegenheid wordt gesteld zijn zienswijze hierop te geven.

4.3 **Stap 3: Toetsen of aan de geschiktheidseisen is voldaan**

Indien op de Inschrijver geen uitsluitingsgronden van toepassing zijn, wordt zijn geschiktheid beoordeeld aan de hand van een aantal eisen die gesteld worden aan zijn financiële en economische draagkracht, technische en beroepsbekwaamheid en/of beroepsbevoegdheid. De Aanbestedende dienst stelt deze eisen met het doel een Opdrachtnemer te contracteren die over de juridische capaciteiten, financiële capaciteiten en de technische en beroepsbekwaamheid beschikt om de Opdracht uit te kunnen voeren.

Als de Inschrijver niet aan de gestelde geschiktheidseisen voldoet, zal de Inschrijving ter zijde worden gelegd. Voor wat betreft de bewijsvoering rondom het voldoen aan de geschiktheidseisen wordt aangesloten bij het regime dat is beschreven in de vorige paragraaf ten aanzien van de uitsluitingsgronden. Dit betekent dat het uitgangspunt is dat Inschrijvers bij hun Inschrijving kunnen volstaan met het bijvoegen van **het Uniform Europees Aanbestedingsdocument**, tenzij uitdrukkelijk anders bepaald. In

de volgende subparagrafen worden de nadere bewijsstukken per geschiktheidseis uiteengezet.

4.3.1 **Financiële en economische draagkracht**

De Aanbestedende dienst hecht waarde aan de financiële en economische draagkracht van ondernemingen en stelt daarom de volgende minimumeisen aan de draagkracht van Gegadigden:

4.3.1.1 *Beroepsaansprakelijkheidsverzekering*

U dient adequaat verzekerd te zijn tegen beroepsaansprakelijkheid met een dekking van minimaal € 1.000.000, - per jaar, dan wel bereid te zijn bij Gunning een dergelijke verzekering af te sluiten.

4.3.1.2 *Verificatie en bewijsstukken minimumeisen financiële en economische draagkracht*

Op het moment van inschrijving kunt u volstaan met het ondertekenen van het Uniform Europees Aanbestedingsdocument. Door het ondertekenen van dit document geeft u aan dat u voldoet aan al het gestelde ten aanzien van de Minimumeisen betreffende de financiële en economische draagkracht en dat u in de verificatiefase de eventueel verlangde bewijsstukken kunt overleggen.

4.3.2 **Technische en beroepsbekwaamheid**

Het is voor de Aanbestedende dienst van belang dat de uiteindelijke Opdrachtnemer qua technische en beroepsbekwaamheid geschikt is om de Opdracht uit te voeren. Daarom worden de volgende geschiktheidseisen gesteld:

4.3.2.1 *Kerncompetenties*

De Aanbestedende dienst heeft kerncompetenties geïdentificeerd waarover de Inschrijver naar haar oordeel moet beschikken om de Opdracht succesvol uit te kunnen voeren. Het betreft de volgende kerncompetenties waarover Inschrijver moet beschikken, en waartoe hij één of zoveel referenties als noodzakelijk, met als maximum het aantal gevraagde kerncompetenties, moet overleggen:

1. Kennis van en ervaring met onderzoek naar diverse technieken van maaibeheer van korte vegetaties (zowel graslanden als moeras- en verlandingsvegetaties);
2. Kennis van de ecologie (flora en fauna) en het ecologisch functioneren van korte vegetaties (zowel graslanden als moeras- en verlandingsvegetaties);
3. Ervaring met onderzoek naar de effecten van verschillend beheervormen op de bodemgesteldheid (o.a. bodemverdichting);
4. Ervaring met het uitvoeren van complexe en integrale onderzoeken.

Behalve het invullen van **het Uniform Europees Aanbestedingsdocument** dient Inschrijver één referentie per kerncompetentie te overleggen waaruit blijkt dat de gevraagde werkzaamheden tot tevredenheid van de referentie-organisatie zijn uitgevoerd. Het overleggen van meer referenties dan noodzakelijk om aan te tonen dat aan het geëiste is voldaan voegt niets toe.

Voor het overleggen van de referentie-opdracht(en) dient Inschrijver gebruik te maken van het beschikbaar gestelde BIJLAGE FORMAT KERNCOMPETENTIES. NB. Indien Inschrijver een referentie-opdracht gebruikt om aan te tonen dat hij meerdere kerncompetenties voldoet, dan dient hij dit helder aan te geven in de beschrijving en de referentieopdracht in relatie tot alle gevraagde competenties afzonderlijk te overleggen.

Voor de te overleggen referentie-opdrachten gelden, naast de inhoudelijke aspecten die terug moeten keren, de volgende minimumvereisten. Als niet aan deze vereisten is voldaan, wordt de referentie als ongeldig beschouwd:

1. De gevraagde kerncompetenties zijn tot tevredenheid van de referentie-organisatie verricht in de periode van 36 maanden voorafgaand aan de sluitingsdatum voor het indienen van een Inschrijving. De referentie-opdracht hoeft nog niet volledig te zijn afgerond, maar de onderdelen waar de kerncompetenties betrekking op hebben moeten wel zijn uitgevoerd en geëvalueerd.
2. Ter controle dienen bij de referentie-opdrachten de actuele contactgegevens van de contactpersonen volledig en correct te worden opgegeven. Deze controle kan zonder verdere toestemming en raadpleging van Inschrijver worden uitgevoerd. Inschrijver dient de contactpersonen van de referentieorganisatie te verwittigen van het feit dat hij of zij in dit kader kan worden benaderd;
3. Indien de verklaring van de referentieorganisatie niet overeenstemt met de verklaring van Inschrijver of de referentieorganisatie geen medewerking aan de controle wenst te verlenen en dus niet kan worden geverifieerd of aan het vereiste is voldoen, kan de referentie als ongeldig beschouwd worden met uitsluiting tot gevolg.
4. Referenties worden alleen als geldig beschouwd indien de betreffende referentie-opdracht is uitgevoerd door Inschrijver. In het geval van een Samenwerkingsverband (combinatie) is dit een der combinanten waarmee wordt ingeschreven op deze aanbesteding. In het geval Inschrijver een beroep doet op een Derde, is dit de Inschrijver of de betreffende Derde.

De Aanbestedende dienst behoudt zich het recht voor nadere bewijsstukken te laten overleggen waaruit blijkt dat de verklaringen naar waarheid zijn ingevuld. Zij is daartoe niet verplicht.

4.3.3 **Beroepsbevoegdheid**

Inschrijver, waaronder begrepen alle eventuele deelnemers aan het Samenwerkingsverband (combinatie) en tevens de Derde(n) waarop een beroep wordt gedaan dienen te zijn ingeschreven in het nationale handelsregister.

Indien Inschrijver hier niet aan voldoet wordt hij uitgesloten van de aanbestedingsprocedure. Dat Inschrijver voldoet aan deze eisen rondom Beroepsbevoegdheid dient bij Inschrijving verklaard te worden bij het **Uniform Europees Aanbestedingsdocument**. Daarnaast dient bij de Inschrijving een uittreksel van de inschrijving in handelsregister dat op het tijdstip van het indienen van de Inschrijving niet ouder is dan zes maanden bijgevoegd te worden.

Hoofdstuk 5 BPKV: beoordeling van de Inschrijvingen

Indien een Inschrijving niet op eerdere gronden is uitgesloten, wordt overgegaan tot de inhoudelijke beoordeling van het aanbod van Inschrijver, bovenop de minimumeisen.

5.1 Gunningscriterium

Er wordt gegund op basis van het criterium '**beste prijs-kwaliteitverhouding**', waarbij de Inschrijver met de Inschrijving die naar het oordeel van de Aanbestedende dienst de **beste prijs-kwaliteitverhouding** kent de Opdracht gegund krijgt.

In totaal zijn er **1000 punten** te behalen, verdeeld over de subgunningscriteria Kwaliteit en Prijs. Deze subgunningscriteria bestaan op hun beurt weer uit één of meerdere onderdelen. In onderstaand overzicht is per onderdeel weergegeven hoeveel punten maximaal kunnen worden toegekend.

Subgunnings criterium	Onderdeel	Rapport punten	Maximumaantal per subonderdeel	Maximum aantal punten
Kwaliteit: Plan van Aanpak	<u>A. Onderzoeksstrategie</u>			400
	<i>A1. Visie op het onderwerp</i>	10	100	
	<i>A2. Beantwoording en uitwerking kennisvragen</i>	30	300	
	<u>B. Uitvoeringsplan</u>			300
	<i>B1. Resultaten en vormen van presentatie</i>	10	100	
	<i>B2. Planning</i>	10	100	
	<i>B3. Kwaliteitsborging</i>	5	50	
	<i>B4. Risicobeheersing</i>	5	50	
	<u>C. Team</u>			200
	<i>C1. In te zetten medewerkers</i>	20	200	
Prijs	D. Inschrijfsom		100	100
Totaal				1000

Tabel: Beoordelingskader

5.2 Beoordelingsprocedure

Voor de kwalitatieve beoordeling van de Inschrijvingen wordt een beoordelingscommissie samengesteld.

In eerste instantie zullen de leden van de beoordelingscommissie de Inschrijvingen individueel beoordelen op het subgunningscriterium Kwaliteit. De beoordelingscommissie beoordeelt de kwaliteit zonder kennis te hebben genomen van de prijzen. Vervolgens worden de definitieve scores plenair, met alle leden van de beoordelingscommissie gezamenlijk, op basis van consensus vastgesteld. Er wordt dus geen gemiddelde score berekend.

De cijfers die de individuele beoordelaars kunnen toekennen aan de subgunningscriterium Kwaliteit en de definitieve cijfers die, op basis van consensus, plenair worden vastgesteld zijn in onderstaand overzicht, met de betekenis van het cijfer, opgenomen:

Waardering	Cijfer
De wijze van invulling is uitstekend , zeer degelijk, inhoudelijk zeer relevant en biedt maximale meerwaarde. Er is sprake van zeer positief onderscheidend vermogen in meerdere opzichten. De invulling overtreft de verwachtingen van de Aanbestedende dienst.	10
De wijze van invulling is goed , degelijk, inhoudelijk behoorlijk relevant en biedt meerwaarde voor de Aanbestedende dienst. Er is sprake van positief onderscheidend vermogen in één opzicht of in enkele opzichten. De invulling voldoet ruim aan de verwachtingen van de Aanbestedende dienst en overtreft deze soms.	8
De wijze van invulling is voldoende degelijk en inhoudelijk (enigszins) relevant, maar biedt geen of weinig meerwaarde. De invulling voldoet aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	6
Een significante onderdeel ontbreekt. De wijze van invulling is onvoldoende degelijk . De invulling voldoet onvoldoende aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	4
Meerdere significante onderdelen ontbreken. De wijze van invulling is niet degelijk . De invulling voldoet niet of nauwelijks aan het in het aanbestedingsdocument gestelde met betrekking tot dit gunningscriterium.	2
Niets ingevuld	0

De definitieve scores (maximaal 2 decimaal) die, op basis van de in consensus, plenair vastgestelde cijfers gehaald kunnen worden komen als volgt tot stand: behaald consensuscijfer maal weegfactor.

Voorbeeld:

Inschrijver A behaalt op onderdeel A1 het consensuscijfer 8 en op onderdeel A2 het consensuscijfer 10,

Inschrijver A behaalt op onderdeel B1 het consensuscijfer 6, onderdeel B2 het consensuscijfer 8, en op onderdeel B3 en B4 het consensuscijfer 10.

Inschrijver A behaalt op onderdeel C1 het consensuscijfer 8.

Dan betekent dit een score van:

$(8 * 10) + (10 * 30) = 80 + 300 = 380$ punten voor onderdeel A.

$(6 * 10) + (8 * 10) + (10 * 5) + (10 * 5) = 60 + 80 + 50 + 50 = 240$ punten voor onderdeel B.

$(8 * 20) = 160$ punten voor onderdeel C.

Voor subgunningscriterium Kwaliteit betekent dit een totaalscore van 780 punten.

N.B. Voor iedere Inschrijving geldt met betrekking tot het geheel van het subgunnings criterium Kwaliteit dat een gewogen score van minimaal 540 punten vereist is, oftewel minimaal 60% van de maximum te behalen score op de kwaliteitsonderdelen A, B en C tezamen. Als een Inschrijving in de beoordeling met een lagere gewogen score wordt gewaardeerd, wordt de Inschrijving terzijde gelegd en uitgesloten van verdere deelname aan de procedure.

Na vaststelling van de punten van het gehele subgunningscriterium Kwaliteit worden hierbij de punten opgeteld die toegekend worden aan het subgunningscriterium Prijs en komt een totale score per Inschrijver tot stand. De Inschrijving met het hoogste puntenaantal heeft de **beste prijs-kwaliteitverhouding**.

Indien meerdere Inschrijvingen met een gelijk puntenaantal gerangschikt worden en het op basis hiervan voor de Aanbestedende dienst onmogelijk is een Gunningsbeslissing te

nemen, geeft het aantal punten op het subgunningscriterium Kwaliteit de doorslag. Indien ook dit geen doorslag geeft, zal de score op het in **de tabel beoordelingskader** (zie 5.2) hoger genoemde onderdeel de doorslag geven en zo verder. Indien ook dat geen uitsluitsel geeft zal er worden geloot.

5.3 Subgunningscriterium Kwaliteit

Hieronder worden de verschillende onderdelen binnen het subgunningscriterium Kwaliteit beschreven: hetgeen gewenst wordt door de Aanbestedende dienst, op welke wijze Inschrijver hier invulling aan kan geven en hoe dit door de beoordelingscommissie beoordeeld zal worden. De inschrijver werkt onderstaande (sub)onderdelen uit in een Plan van Aanpak.

5.3.1 Onderdeel A. Kwaliteit onderzoeksstrategie

Onderdeel A bestaat uit twee onderliggende subcriteria waarbij er maximaal 400 punten gescoord kan worden:

A1. Visie op het onderwerp

Doel

De Inschrijver maakt, middels een visie, duidelijk dat de context van de uitvraag juist is geïnterpreteerd.

Vraagstelling

Omschrijf duidelijk en concreet uw visie op het onderwerp. Maak hierbij gebruik van kennis van het beleidsterrein en inzicht in context en omgeving. De volgende onderdelen dienen te zijn opgenomen in de visie:

- Wat is volgens u de maatschappelijke relevantie van het onderwerp?
- Welke relevantie heeft dit onderwerp voor de beheerpraktijk?
- Hoe kijkt u aan tegen de wetenschappelijke uitdaging van het onderwerp?

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- Mate van begrip op het onderwerp;
- Uw toevoeging aan de visie zoals die in de uitvraag is beschreven.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

A2. Beantwoording en uitwerking kennisvragen

Doel

Inschrijver is in staat de kennisvragen uit de werken in een Plan van Aanpak dat er toe leidt om dit onderzoek accuraat en binnen de termijnen te kunnen uitvoeren.

Vraagstelling

De inschrijver werkt de kennisvragen uit in het Plan van Aanpak, waarbij voor de beantwoording van elke kennisvraag een specifieke aanpak wordt voorgesteld. Denk daarbij in ieder geval aan:

- De wijze waarop gegevens worden onderzocht en de gegevensbronnen die daarbij geraadpleegd worden.
- Op welke locaties u het onderzoek gaat uitvoeren. Deze locaties maken het mogelijk om het onderzoek uit te voeren/de vraagstelling te beantwoorden (bijv. min./max. aantal, voldoende omvang, spreiding, geschiktheid, parameters).
- De technieken/experimenten die worden ingezet om data te verzamelen, analyseren en conclusies te trekken. Betrek daarbij de aard van de experimenten (locaties, ingreep of behandeling, te meten parameters) en de uitvoerbaarheid van de technieken/methoden (veldwerk, laboratorium, modellen, literatuuronderzoek).

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- De onderbouwing van uw aanpak betreffende de wijze waarop gegevens worden onderzocht en de gegevensbronnen die daarbij geraadpleegd worden.
- De mate waarin de voorgestelde aanpak bijdraagt aan de beantwoording van de kennisvraag;
- De mate van toepasbaarheid van de voorgestelde methoden;
- De mate van innovatie;
- Het slim inzetten van middelen en het meekoppelen van de beschikbare onderzoeksgelden met andere bronnen.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

5.3.2 **Onderdeel B. Kwaliteit uitvoeringsplan**

Onderdeel B bestaat uit vier onderliggende subcriteria waarbij er bij er maximaal 300 punten gescoord kan worden:

B1. Resultaten en vormen van presentatie

Doel

Inschrijver kan de gevraagde eindproducten opleveren.

Vraagstelling

Omschrijf duidelijk en concreet voor elk eindproduct voor welke doelgroep het product relevant is en welke doelstelling u ermee heeft. Geef ook een beknopte omschrijving van de vorm en inhoud van elk product en waarom u voor die vorm kiest. Creatieve ideeën voor de verspreiding van kennis worden op prijs gesteld.

De eindproducten zijn in ieder geval:

- Een eindrapport conform het aangeleverde format met een concreet afwegingskader voor maaibeheer van korte vegetaties (zowel graslanden als moeras- en verlandingsvegetaties) van verschillende landschapstypen;
- Een manuscript over de onderzoeksresultaten dat geschikt is voor indiening bij een bij een Engelstalig peer-reviewed tijdschrift;
- Een artikel voor een Nederlandstalig vaktijdschrift zoals De Levende Natuur, Vakblad, Landschap;
- Publicatie/foto's ten bate van de OBN-website www.natuurkennis.nl;
- Leveren van expertise voor een veldwerkplaats voor beheerders en/of beleidsmakers.

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- De toepasbaarheid van de resultaten;
- De wijze van presentatie;
- De mate van creativiteit.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

B2. Planning

Doel

Inschrijver toont aan hoe het onderzoek binnen de gestelde termijnen opgeleverd kan worden.

Vraagstelling

Omschrijf duidelijk en concreet welke planning u hanteert. De volgende onderdelen dienen te zijn opgenomen in de planning:

- Weergave oplevering (tussen)resultaten, oplevering (tussen)rapportage(s);
- Eventuele weergave oplevering voortgangsrapportage(s);
- Eventuele overleggen met de begeleidingscommissie van Opdrachtgever;
- Weergave van alle relevante doorlooptijden;
- Een duidelijk herkenbaar pad leidend van datum van gunning tot eindoplevering;
- Beheersmaatregelen welke volgen uit de risicoanalyse;
- De planning dient gerelateerd te zijn aan de fasen, producten, activiteiten en aantal uur uit de eerste 4 kolommen van het Prijsblad.

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- Logisch opgebouwd en realistisch;
- Samenhang met voorgestelde fasering;
- De wisselwerking met het kwaliteit van het onderzoek;
- De evenwichtigheid van urenverdeling over de verschillende projectfasen, medewerkers en/of producten;
- De mate waarin de planning realistische buffers weergeeft voor het opvangen van onverwachte gebeurtenissen en de mate waarin deze gekoppeld zijn aan risico's uit het risicodossier;
- De mate waarin de Inschrijver slimme technieken toegepast die een gunstig effect hebben op de planning.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

B3. Kwaliteitsborging

Doel

Inschrijver waarborgt een organisatie met voldoende kwaliteitsbewaking.

Vraagstelling

Omschrijf duidelijk en concreet hoe u de kwaliteit van de gevraagde dienstverlening tijdens de uitvoering van het onderzoek gaat borgen. De volgende onderdelen dienen in dit hoofdstuk minimaal aan bod te komen:

- *Uitvoeringsproces*: De inschrijver dient inzicht te geven in de aanpak van het uitvoeringsproces en op welke wijze de kwaliteit in het uitvoeringsproces wordt geborgd.
- *Afstemming met onderaannemers/samenwerkingspartners*: In het Plan van Aanpak moet beschreven worden hoe de onderaannemers en of samenwerkingspartners aangestuurd worden.
- *Planningsmanagement*: De inschrijver dient inzicht te geven in de wijze waarop hij de planning gaat beheersen.
- *Communicatie met de Opdrachtgever*: De inschrijver dient in het Plan van Aanpak aan te geven hoe de communicatie tussen Opdrachtgever en Opdrachtnemer plaatsvindt.
- *Controle*: De inschrijver dient inzicht te geven in de wijze waarop hij het onderzoek zal laten controleren en valideren door een persoon die niet bij het onderzoek betrokken is.

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- Hoe gaat de Inschrijver om met de kwaliteitsbewaking?
- Mate van betrouwbaarheid van de kwaliteitsborging;

- Hoe gaat Inschrijver om met het planningsmanagement?
- Mate van concrete invulling van communicatie tussen opdrachtgever en opdrachtnemer;
- De onafhankelijkheid van de (externe) kwaliteitsborging;
- Hoe betreft Inschrijver hierbij de in te zetten medewerkers en organisaties? Welke hulpmiddelen wil Inschrijver hiervoor inzetten?

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

B4. Risicobeheersing

Doel

Opdrachtgever verlangt van Inschrijver inzicht in hoe Inschrijver omgaat met zijn risicobeheersing.

Vraagstelling

Omschrijf duidelijk en concreet wat de belangrijkste risico's van het onderzoek zijn en welke maatregelen gaat u hierop nemen om deze risico's te mitigeren? Bijlage 4 risicomatrix dient Inschrijver te verwerken in het Plan van Aanpak of ingevuld als bijlage toe te voegen. Inschrijver dient de door hem toe te passen beheersmaatregelen aan te geven.

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- De mate waarin risico's volledig, concreet en project specifiek beschreven zijn en er een realistisch en zo volledig mogelijk overzicht wordt gegeven van risico's.
- De mate waarin beheersmaatregelen volledig, concreet en project specifiek beschreven zijn voor het betreffende risico en effectief uitvoerbaar zijn.
- Logica en realiteitszin van de retrisico's;
- De mate waarin Opdrachtnemer inzicht geeft in zijn proces voor risicobeheersing en specifieke omschrijving van dit proces.

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

5.3.3 Onderdeel C. Kwaliteit team

Onderdeel C bestaat uit één onderliggende subcriteria.

C1. In te zetten medewerkers

Doel

Inschrijver waarborgt een organisatie met voldoende deskundig personeel waarmee het onderzoek accuraat en binnen de termijnen wordt uitgevoerd.

Vraagstelling

Beschrijf welke personen dit onderzoek gaan uitvoeren, hoe u deze personen gaat inzetten en hoe de continuïteit in de dienstverlening wordt gewaarborgd.

Beoordelingsaspecten

Uw beschrijving wordt beoordeeld op de volgende aspecten:

- Samenstelling van het team (functies, relevante werkervaring en deskundigheid);
- De ervaring van de projectleider met bewaking van planning, financiën en communicatie op het gebied van onderzoeken;
- Rolverdeling binnen het team;
- Omgang met ziekte/uitval;

- Beschikking over relevante netwerk met beleidsorganisaties, onderzoeksinstituten en beheerders;
- Relevante ervaring met vergelijkbare opdrachten (vergelijkbare ecosystemen, habitats en soorten; vergelijkbaar toegepast onderzoek, methoden, technieken en eerder uitgevoerde projecten).

Het aantal punten dat maximaal aan de Inschrijving kan worden toegekend voor dit onderdeel is weergegeven in de tabel hierboven onder 5.1.

5.4 Subgunningscriterium Prijs

Inschrijvers dienen het bijgevoegde **Format Prijzenblad** volledig in te vullen en in TenderNed te uploaden als .xls(x)- en .pdf-bestand. Het niet volledig invullen of wijzigen van het **Format Prijzenblad** leidt tot uitsluiting van de Inschrijving. Het is enkel toegestaan positieve bedragen in te vullen. De prijsopgave dient in euro's (€) (op 2 decimalen) en exclusief btw te geschieden. Het btw-bedrag dient u apart erbij te vermelden.

Uw prijsopgave moet aansluiten op de onderdelen 2, 3 en 4 van het plan van aanpak, per fase, per activiteit en/of product en per functionaris duidelijk inzicht geven waar de kosten in gaan zitten. De bedragen worden uitgesplitst naar:

- Eigen loonkosten (per functie het aantal uren en het tarief);
- Functieniveau van de medewerker die de taak uitvoert;
- Organisatie die de taak uitvoert;
- Overige bureaunkosten;
- (Loon)kosten derden, opgesplitst naar voorbereiding/ontwikkeling, uitvoering en evaluatie/rapportage;
- Materiaal- en analysekosten;
- Reis- en verblijfkosten. Deze mogen gedeclareerd worden overeenkomstig binnen de rijksoverheid geldende tarieven (voor de tarieven zie art. 5 van de 'reisregeling binnenland' en art. 13 van het 'reisbesluit binnenland' op www.overheid.nl).
- Overige kosten (indien niet in de loonkosten begrepen, kunnen hier de overheadkosten zoals huisvesting en 'niet productief' personeel opgevoerd worden).

De kosten gemaakt voor het opstellen van de offerte kunnen niet opgenomen worden in de begroting van de opdracht.

De kosten van de door Opdrachtnemer ten behoeve van het onderzoek aangeschafte apparatuur en andere duurzame goederen worden niet gedragen door de Aanbestedende dienst; het eigendom van deze zaken berust bij de Opdrachtnemer. Deze kosten kunnen derhalve ook niet opgenomen worden in de begroting van de opdracht.

Tenzij uitdrukkelijk anders bepaald in de Aanbestedingsstukken zijn prijzen all-in en exclusief btw. Indexering van aangeboden prijzen is **niet** mogelijk conform het bepaalde in de Overeenkomst.

Puntentoekenning

Voor het gunningscriterium Prijs zal een absolute methode gehanteerd worden. Hierdoor zullen de scores op prijs onafhankelijk van elkaar zijn. Voor de score wordt de volgende formule gebruikt:

$score = 100 \times \frac{\text{maximumprijs} - \text{inschrijfprijs}}{\text{maximumprijs} - \text{minimumprijs}} \text{ (afgerond op 2 decimalen)}$
--

Maximum prijs	€ 330.578,51 excl. btw (€ 400.000,00 incl. btw).
Minimum prijs	€ 231.404,96 excl. btw € 280.000,00 incl. btw).

Deze formule is gebaseerd op een minimum (€) en maximum (€) prijs die de Opdrachtgever bereid is te betalen voor het uitvoeren van de opdracht en het verschil tussen dit minimum en maximum (€). Indien een Inschrijving wordt ingediend waarbij de opgegeven prijs op of onder het minimum zit, ontvangt deze Inschrijver de maximale score op dit prijsaspect. Een Inschrijving waarvan de prijs boven het opgegeven maximum zit, wordt **ongeldig** verklaard en zal terzijde worden gelegd en neemt verder geen deel meer aan de aanbesteding. Alle opgegeven prijzen zijn in euro's en exclusief btw.

CHECKLIST

Hieronder treft u een checklist aan van alle documenten die u als Inschrijver in onderstaande volgorde dient te overleggen, welke formats u daarbij dient te hanteren en op welke wijze u uw Inschrijving dient samen te stellen.

Checklist - documenten die de Inschrijver dient te overleggen	
Document	Actie
Aanbiedingsbrief: - Naam en contactgegevens contactpersoon Inschrijver. - Inzet / gebruik van Derde en toelichting werkverdeling (indien van toepassing). - Samenwerkingsverband (combinatie) en toelichting werkverdeling (indien van toepassing).	Rechtsgeldig ondertekenen en bijvoegen (bij Samenwerkingsverband door penvoerder namens het Samenwerkingsverband (combinatie)) Rechtsgeldig ondertekent houdt in getekend door een persoon die als gevolmachtigde genoemd staat bij de Kamer van Koophandel of een persoon die door een zodanig gevolmachtigde persoon schriftelijk is gevolmachtigd om deze offerte namens Inschrijver te ondertekenen. Deze volmacht dient bij de inschrijving te worden toegevoegd.
Eigen Verklaring	Bijlage het Uniform Europees Aanbestedingsdocument invullen, eventueel rechtsgeldig ondertekenen en bijvoegen.⁴ <u>Let op:</u> door iedere deelnemer aan het Samenwerkingsverband (combinatie) dient separaat het Uniform Europees Aanbestedingsdocument te worden ingediend.
Uittreksel inschrijving nationale handelsregister (Kamer van Koophandel)	Bijvoegen, <u>niet ouder dan 6 maanden.</u> <u>Let op:</u> door iedere deelnemer aan het Samenwerkingsverband (combinatie) dient dit separaat te worden ingediend.
Format Kerncompetenties	Bijlage Format Kerncompetenties invullen en bijvoegen.
Verklaring in het kader van Russische betrokkenheid bij uitvoering overeenkomst	Bijlage Verklaring in het kader van Russische betrokkenheid bij uitvoering overeenkomst invullen, rechtsgeldig ondertekenen en bijvoegen
Gunningscriteria	Actie

⁴ . Ondertekening van het formulier is niet verplicht als de handtekening betrekking heeft op meerdere documenten waarvan de eigen verklaring er 1 is (artikel 2 lid 2 Aanbestedingsbesluit).

Kwaliteit: Plan van Aanpak	A. uitwerking onderzoeksstrategie B. uitwerking uitvoeringsplan incl. invullen risicomatrix C. uitwerking team Uitwerken in één Plan van Aanpak in pdf. format
Prijs	Volledig ingevuld en rechtsgeldig ondertekend format prijzenblad (in .xls en .pdf format)